Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

RAPPORT

Beheerplan Spelen Sittard-Geleen 2021-2025

Klant: Gemeente Sittard-Geleen

Referentie: BH2807MIRP004F01
Status: Definitief/01
Datum: 11 mei 2021

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

+31 88 348 78 48 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document:	Beheerplan Spelen Sittard-Geleen 2021-2025
Ondertitel:	Beheerplan Spelen 2021-2025
Referentie:	BH2807MIRP004F01
Status:	01/Definitief
Datum:	11 mei 2021
Projectnaam:	Beheerplannen Sittard-Geleen
Projectnummer:	BG8357
Auteur(s):	MJa
Gecontroleerd door:	AMeh
Datum:	11 mei 2021
Goedgekeurd door:	HPi
Datum:	11 mei 2021

Classificatie
Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

Samenvatting **1**

1 Inleiding **3**
1.1 Waarom een beheerplan spelen? 3
1.2 Doelstelling en gebruik beheerplan 3
1.3 Actualisatie beheerplan 4
1.4 Leeswijzer 5

2 Beleidskaders en uitgangspunten gemeente Sittard-Geleen **6**
2.1 Wetgeving 6
2.2 Normen en richtlijnen 7
2.3 Beleidskaders 9
2.4 Tuinman ‘Trots op onze tuin’ 11
2.5 Overige aandachtsvelden 11
2.5.1 Duurzaamheid 11
2.5.2 Spelen: inwonercommunicatie en participatie 12
2.5.3 Social return 12

3 Areaal **13**
3.1 Speeltoestellen 13
3.1.1 Ondergronden 14
3.1.2 Beheerde speeltuinen 15

4 Assetmanagement **16**
4.1 Reeds gezette stappen 16
4.2 Assetmanagement spelen 16

5 Beheerstrategie spelen **21**
5.1 Plannen en vervanging 24
5.2 Meldingen, wensen en klachten 24

6 Onderhoudsstrategie spelen **26**
6.1 Veiligheid staat voorop 26
6.2 Instandhouding spelen 26
6.3 Dagelijks onderhoud door eigen dienst 27
6.4 Inclusie 28
6.5 Ontwikkelingen 28

7 Kwaliteit spelen **29**
7.1 Technische- en beeldkwaliteitsambitie 29

8	**Financiën en planning**	**30**
8.1	Uitgangspunten	30
8.2	Theoretisch benodigd onderhoudsbudget	30
8.2.1	Benodigd onderhoudsbudget, dagelijks onderhoud	31
8.2.2	Meerjarenplanning vervanging speeltoestellen en ondergronden	31
8.2.3	Totale jaarlijkse kosten speeltoestellen en ondergronden	32
8.3	Vervangingswaarde	33
8.4	Risico's	34
9	**Ontwikkelagenda/aandachtspunten**	**35**
9.1	Ontwikkelagenda, basis op orde houden	35
9.2	Aandachtspunten	36
10	**Aanbevelingen**	**38**

Bijlagen

Bijlage A	Planmatige vervanging speelplekken 2021-2025
Bijlage B	Beheer- en onderhoudsschema speeltuinen Sittard-Geleen
Bijlage C	Begrippen
Bijlage D	Bronvermelding

Samenvatting

Inleiding
De gemeente Sittard-Geleen heeft een wettelijk vastgestelde zorgtaak voor het beheer van het object spelen. Dit plan geeft inzicht in de manier waarop de gemeente gedurende de komende vier jaar de vastgestelde gemeentelijke doelstellingen gaat realiseren.

Wet- en regelgeving
Activiteiten en de inrichting spelen in de openbare ruimte moeten voldoen aan de wettelijke kaders.
De huidige kaders (naast het Burgerlijk Wetboek) voor het beheer van meubilair (waar speelvoorzieningen onder vallen) staan beschreven in Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS) en de NEN-normen NEN-EN-1176 (toestellen) en NEN-EN-1177 (ondergrond).

Beleid
De gemeente hanteert als basis het beleidsplan Sittard-Geleen speelt beter, Nota spelen en speelruimte. Deze is van oktober 2007 en wenselijk is spoedig te komen tot actualisatie.

Beheer en onderhoudsstrategie
De gemeente onderhoudt het areaal op het minimaal benodigde kwaliteitsniveau voor beeldkwaliteit en technische kwaliteit om de veiligheid te kunnen waarborgen. We zorgen dat een veilige omgeving zoveel als mogelijk geborgd is. De gemeente zorgt voor uitdagende speeltoestellen. Uitdagend betekent dat er meerdere speelfuncties mogelijk zijn. Bij herinrichting in buurten of straten wordt met andere beheerdisciplines afgestemd. Waar mogelijk wordt werk met werk gecombineerd.
Door onderdelen te vervangen met duurzamere materialen dan de bestaande stellen we vervanging uit en daarmee verlengen we de technische levensduur. Dit leidt op termijn tot een financiële besparing. We verlagen de totale kosten voor spelen door vervangingstermijnen te verlengen.
We blijven in gesprek met de buurt en uitgangspunt is het optimaal benutten van de speeltoestellen
De onderhoudswerkzaamheden worden door de eigen dienst uitgevoerd.

Areaal.
Er zijn in totaal 158 openbare speelplekken en 11 beheerde speeltuinen. De beheerde speeltuinen zijn speellocaties bij speeltuinstichtingen die niet in beheer van de gemeente zijn. De verantwoordelijkheid, taken en financiële afspraken van gemeente en de speeltuinstichting zijn vastgelegd in beheerovereenkomsten met de speeltuinstichtingen.
Op de openbare locaties staan in totaal 751 toestellen. De beheerde speeltuinen beschikken over 343 toestellen. De totale oppervlakte valondergrond bedraagt 25.144 m2

Kwaliteit
Alle toestellen voldoen op dit moment aan de gestelde eisen qua veiligheid. De toestellen worden beheert op het technische kwaliteitsniveau “laag”. De bevindingen die worden gedaan door zowel de eigen dienst alsook de externe inspecteur worden genoteerd in Playmapping.
De gemeente heeft van externe inspecteurs vernomen dat de technische kwaliteit van de speeltoestellen in Sittard-Geleen bij de top van Nederland behoort. Dit komt omdat er tijdens inspecties weinig bevindingen worden gemaakt.

Doelstellingen
De doelen zoals genoemd in de reductie areaal spelen (memo aan het college van augustus 2019) zijn inmiddels uitgevoerd. Het doel om alle speeltoestellen op minimaal kwaliteitsniveau Laag te hebben is gerealiseerd.
Er resteert alleen de actie om het speelruimtebeleid te actualiseren.

Financiën.
In de meerjarenplanning wordt op basis van de afschrijvingstermijn de speelplekken aangepakt. Wanneer de speelplek of toestellen volgens het schema vervangen moeten worden wordt er een toets gedaan op de locatie om de planning te toetsen aan de werkelijkheid. Dit vindt jaarlijks plaats en er wordt planmatig 2 tot 3 jaar vooruit beoordeeld. Wijzigingen worden meegenomen in de P&C-cyclus.

Het totaal benodigd budget voor onderhoud en vervanging is als volgt:

Tabel totaal jaarlijkse kosten spelen					
Onderdeel	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal onderhoud	€ 209.807	€ 215.052	€ 220.429	€ 225.939	€ 231.588
Totaal vervanging	€ 285.263	€ 314.446	€ 409.883	€ 478.543	€ 658.875
Totaal per jaar	€ 495.070	€ 529.499	€ 630.312	€ 704.483	€ 890.462

Tabel 1:Totale jaarlijkse kosten spelen.

Op basis van de huidige kwaliteitsambitie, de inspectieresultaten en de afstemming met reeds vastgestelde projecten en investeringen is de aankomende vier jaar (2022 tot en met 2025) gemiddeld € 688.689 nodig voor speelvoorzieningen en voor ondergronden. Vanuit het theoretisch vervangingsmodel is sprake van een gemiddelde vervanging van € 465.437 voor de toestellen en ondergronden in de periode 2022-2025.
Uit inspectieresultaten, de overzichten van areaalgegevens en verwachte vervangingsjaar blijkt een grote stijging in de kosten de komende jaren. Voor vervanging ondergronden wordt een piek voorzien in 2025, te weten € 202.589. Een doorkijk naar 2026 en 2027 liggen deze kosten voor vervanging ondergronden aanmerkelijk lager. (In 2026 € 27.447 en 2027 € 86.281, bedragen excl. VAT kosten). Ook de bijdrage die nodig is voor de speeltuinverenigingen wordt aanmerkelijk hoger. De stijging de komende jaren wordt veroorzaakt doordat rond 2000-2010 veel nieuwe toestellen en ondergronden zijn geplaatst die tegen die tijd moeten worden vervangen. Gemiddeld wordt jaarlijks aan vervangingskosten voor de ondergronden na 2025 gemiddeld ca. € 85.377 excl. VAT kosten verwacht in de periode 2026-2030.
We sturen in het beheer en onderhoud zodanig dat we waar mogelijk vervanging uitstellen en daarmee een deel van die pieken in vervanging van ondergronden en speeltoestellen afvlakken. Dit bijsturen gebeurt doorlopend door de eigen dienst. De gemeente werkt daarmee risicogestuurd, zij vervangt niet wat nog prima functioneert en veilig is.

Overige aandachtspunten
Momenteel zijn er in de openbare ruimte geen specifieke toestellen voor mensen met een visuele- of lichamelijke beperking. Bij beheerde speeltuinen worden deze wel al aangelegd, dit is onderdeel van het subsidiebeleid van verschillende fondsen.
In de toekomst wordt bij nieuwe aanleg of renovaties aandacht gegeven aan het onderdeel inclusie.

Wij adviseren om in het nieuwe beleidsplan de prominente(re) rol van de inwoner nader uit te werken evenals beleid uit te werken voor speelaanleidingen. Het advies is om daarbij de ontwikkelingen te blijven volgen van leveranciers zowel in materiaalgebruik als ook de sociale functie van speelplekken in de wijk of buurt.

1 Inleiding

1.1 Waarom een beheerplan spelen?

Gemeente Sittard-Geleen is verantwoordelijk voor de openbare ruimte. De gemeente Sittard-Geleen heeft een wettelijk vastgestelde zorgtaak voor het beheer van het object spelen. Van de gemeente wordt verwacht dat zij de functie van het areaal borgt door voldoende beheer en hiermee zorgt voor een veilige gemeente Sittard-Geleen. Daarom legt de gemeente vast op welke wijze zij het kapitaalgoed (spelen) beheert en hoe de gemeente daarmee invulling geeft aan haar visie en basisverplichtingen.

Dit beheerplan voor spelen geeft inzicht in de werkwijze van beheer en onderhoud en in de budgetbehoefte voor het object spelen. Dit beheerplan is een uitwerking van het eerder opgeleverde integraal beheerplan waarin alle disciplines waren opgenomen. Het geeft in één rapport duidelijk weer wat de gemeente de komende jaren gaat doen om de doelstellingen voor het spelen te behalen.

Waarom is dit plan nodig?
Dit beheerplan geeft op basis van de beschikbare gegevens, een financiële doorrekening voor het beheer, onderhoud en planmatige vervanging van alle speelvoorzieningen in de jaren 2021-2025. Hiermee krijgt de gemeenteraad inzicht in de opgave en de benodigde financiële middelen om het spelen op haar vastgestelde beheerniveau te houden.

1.2 Doelstelling en gebruik beheerplan

De gemeente heeft kapitaalgoederen in bezit in de vorm van speelvoorzieningen en bijbehorende ondergronden met een totale vervangingswaarde van ca. 4,9 miljoen euro. Het is belangrijk om dit geïnvesteerde vermogen optimaal te beheren zodat deze objecten zo lang mogelijk meegaan in de openbare ruimte. Dit plan geeft inzicht in de manier waarop de gemeente gedurende de komende vier jaar de vastgestelde gemeentelijke doelstellingen gaat realiseren op basis van een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten.

Waar gaat het beheerplan over?
De assets van de gemeente waar dit plan betrekking op heeft zijn alle objecten die vallen onder spelen. Het betreft onder meer speeltoestellen (schommels, draai-elementen, sporttoestellen en dergelijke) en valondergronden die staan in de openbare ruimte die in eigendom is van de gemeente.
Het plan gaat ook in op de beheerde speeltuinen van speeltuinstichtingen waar de gemeente ondersteunt in het beheer en de vervangingen en waarbij dit is vastgelegd in beheerovereenkomsten.

Dit plan kan worden gebruikt om inzicht te krijgen in:
- De wet- en regelgeving ten aanzien van het beheer en onderhoud van spelen.
- De onderhoudsstrategie van de gemeente en de benodigde financiële middelen voor de instandhouding van haar speelvoorzieningen.

Scope en definities
Dit beheerplan spelen betreft alleen de formele speelvoorzieningen in de openbare ruimte van de gemeente Sittard-Geleen. Speelplekken op (voormalige) schoollocaties, sportlocaties of andere locaties zijn niet in eigendom en beheer en worden niet door de gemeente onderhouden.

Onder *speelvoorziening* of *speelplek* wordt verstaan een formele speelruimte*:* Een deel van de openbare ruimte die specifiek en exclusief is ingericht met speeltoestellen (speeltoestellen en speelaanleidingen) en eventuele (val)ondergronden ten behoeve van de speelfunctie. De bij de plek ingerichte voorzieningen als

hekwerken, banken en groenvoorziening maken daarom geen onderdeel uit van de speelvoorziening en daarmee dit beheerplan. Alleen wanneer de ondergrond specifiek als eis voor valdemping is ingericht is beheer en onderhoud onderdeel van dit beheerplan. Als voorbeeld: een ondergrond van gras is geen onderdeel van het speeltoestel maar in dit geval maakt de ondergrond deel uit van beheerobject groen.

Speeltoestellen betreffen de objecten in de woonomgeving, die gericht zijn om speel- en recreatiemogelijkheden buiten te bieden.

Beheerde speeltuinen zijn speellocaties bij speeltuinstichtingen en dergelijke die niet in beheer van de gemeente zijn. De gemeente helpt bij inspecties, vervanging en kleine reparaties en doet een financiële bijdrage.

Nadere begrippen zijn opgenomen in bijlage C.

Het plan is tot stand gekomen op basis van de meest recente kwaliteitsmeting en uitgevoerde onderzoeken. Hiermee is inzicht gegeven in het te beheren areaal spelen. Parallel aan dit proces is ook met behulp van de werkpakketten de benodigde kosten ten behoeve van instandhouding van de speelvoorzieningen en ondergronden inzichtelijk gemaakt. Hiermee ontstaat een zuivere basis waarmee de gemeente invulling kan geven aan de daadwerkelijk benodigde maatregelen en middelen.

Foto: Diverse speeltoestellen met kunstgras ondergrond.

1.3 Actualisatie beheerplan

Assetmanagement gaat uit van beheer als een cyclus en niet van elkaar opvolgende perioden. Dit maakt dit plan qua karakter dynamisch. Het plan wordt doorlopend getoetst aan de hand van de cyclische processen zoals inspecties, programmeren (maatregeltoets) en beleidsmatige besluitvormingen zoals bijvoorbeeld de wijzigingen als gevolg van het nog op te stellen speelruimtebeleidsplan. Zo nodig wordt dit gemeld via de P&C cyclus of wordt het plan aangepast.

1.4 Leeswijzer

Het rapport start met de beheerkaders en uitgangspunten in hoofdstuk 2. Hierin wordt korte blik geworpen op de geldende wetten en het gevoerde en het huidige beleid van de gemeente ten aanzien van het beheer en onderhoud van spelen. In hoofdstuk 3 komt het te beheren areaal spelen aan bod. Gedifferentieerd naar ondergronden en speeltoestellen en onderscheid naar openbare en beheerde speeltuinen wordt in dit hoofdstuk het areaal toegelicht. Hoofdstuk 4 gaat in op het assetmanagement in het kader van procesinrichting voor spelen.
In de hoofdstukken 5 en 6 wordt de beheer- en onderhoudsstrategie behandeld. Per hoofdstuk is een vertaling gemaakt van de gemaakte keuzes. In hoofdstuk 7 wordt de huidige kwaliteit en beeldkwaliteit toegelicht volgens de beheersystematiek van het CROW.
In hoofdstuk 8 worden de financiën behandeld. In dit hoofdstuk wordt op basis van normbedragen en werkpakketten de benodigde onderhoudsbudgetten voor de instandhouding van de speelvoorzieningen toegelicht. Vervolgens volgt in hoofdstuk 9 de ontwikkelagenda.
Het rapport eindigt met hoofdstuk 10 aanbevelingen.

2 Beleidskaders en uitgangspunten gemeente Sittard-Geleen

De gemeente Sittard-Geleen heeft in haar rol als speelbeheerder geen volledige vrijheid in het vaststellen van haar beleid. Het beheer van het speeltoestellen en valondergronden is namelijk (deels) in nationaal geldende wetten en besluiten geregeld. Deze wetten en besluiten geven de kaders aan waarbinnen de uitvoering van beheertaken ten aanzien van spelen moeten plaatsvinden. Voor het beheren en onderhouden van speelvoorzieningen gelden diverse vigerende wet- en regelgevingen. In dit hoofdstuk wordt het overzicht hiervan weergegeven.

Kaders geven de ruimte aan die de beheerder heeft om zijn werk te doen. Er zijn op hoofdlijnen 3 soorten kaders.

Soort kader	Kwaliteit openbare ruimte	Status	Par.
Wetgeving	Minimum, wat er moet gebeuren	Verplicht, de gemeente moet aan wet- en regelgeving voldoen.	2.2
Normen en richtlijnen	Minimum, hoe moet je dit doen	Om te voldoen aan de wet worden bepaalde normen voorgeschreven.	2.3
Beleid gemeente	Ambities boven op het minimum	Keuzevrijheid gemeente	2.4

Tabel 2: Kaders voor het beheer.

2.1 Wetgeving

De wettelijke kaders zijn vastgesteld en de gemeente kan geen directe invloed uitoefenen op deze kaders. Activiteiten en de inrichting spelen in de openbare ruimte moeten voldoen aan de wettelijke kaders.

Wet/richtlijn	Inhoud	Effect op spelen
Burgerlijk Wetboek, artikel 6:162 - Zorgplicht	Stelt dat de gemeente moet zorgdragen over het areaal in haar beheer.	Dit betekent dat de gemeente op de hoogte moet zijn van de toestand van haar areaal door middel van bijvoorbeeld inspecties en voldoende moet doen om een veilig gebruik mogelijk te maken (zorgplicht). De gemeente is als grondeigenaar (mede)aansprakelijk voor de veiligheid van alle speeltoestellen, ongeacht van wie de toestellen zijn of waar ze staan. De gemeente moet hierover heldere afspraken maken met partijen.
Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)	Hierin is de omgevingsvergunning beschreven, dit is één geïntegreerde vergunning voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu.	Als de speeltoestellen, -objecten, ontmoetingsplekken niet in de bestemming passen dient vergunning te worden aangevraagd.
Wet Milieubeheer	In deze wet is aangegeven welke stoffen als afvalstoffen zijn aangemerkt en niet zonder beschermende maatregelen in het milieu worden gebracht.	De vrijkomende materialen bij onderhoud aan speeltoestellen en ondergronden.
Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS)	Speeltoestellen moeten veilig gebruikt kunnen worden; toestellen moeten een certificaat van goedkeuring hebben.	Verplichting om speelplekken veilig in te richten en veilig te houden d.m.v. inspecties, visuele controles, uitvoeren van onderhoud en noodzakelijke vervangingen. Daarbij moet aantoonbaar dit zijn gedaan.

Tabel 3: Vigerende wetgeving.

2.2 Normen en richtlijnen

De huidige kaders (naast het Burgerlijk Wetboek) voor het beheer van meubilair (waar speelvoorzieningen onder vallen) staan beschreven in Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS) en de NEN- normen NEN-EN-1176 (toestellen) en NEN-EN-1177 (ondergrond).

De Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) ziet toe op de naleving hiervan.
(Bron: https://www.nvwa.nl/onderwerpen/speeltoestellen). Op haar website wordt het volgende toegelicht.

> *Inspecteurs van de NVWA controleren of speeltoestellen zijn gekeurd door een aangewezen keuringsinstantie (AKI), of er sprake is van juist en voldoende beheer van de geplaatste toestellen en of veilig gebruik van de toestellen is geborgd en of logboek volledig en actueel is. Daarnaast onderzoeken inspecteurs ongevallen met speeltoestellen. Ze zijn bevoegd onveilige speeltoestellen direct buiten bedrijf te stellen en een proces-verbaal op te maken. Ook kunnen ze bestuurlijke maatregelen nemen om er voor te zorgen dat verbeteringen worden doorgevoerd.*

Foto: inspectie speeltoestel.

Dat veiligheid randvoorwaarde is wordt nog eens benadrukt met de in juli 2020 opgestelde Kamerbrief door Minister Van Rijn waarin hij meldt welke maatregelen hij neemt om de veiligheid van attractie- en speeltoestellen te verbeteren.

De gemeente hanteert deze landelijke wetten en eisen bij het beheer en onderhoud van haar speelvoorzieningen.

Speeltoestellen
Speeltoestellen (WAS-gekeurd) en ondergronden moeten voldoen aan Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen verder genoemd het WAS of het Attractiebesluit. Hierin zijn de wettelijke bepalingen voor aansprakelijkheid en veiligheid vastgelegd. De gemeente heeft vanuit het WAS de rol en taken van de beheerder, namelijk degene die het toestel voorhanden heeft.
De gemeente moet kunnen aantonen dat zij voldoet aan de zorgplicht om de veiligheid te waarborgen. De wettelijke veiligheidseisen houden concreet in dat de geplaatste toestellen een keurmerk moeten hebben en gemeente het onderhoud aantoonbaar uitvoert. Verplicht is dat daarvoor van ieder toestel een logboek wordt bijgehouden met registratie van relevante gegevens zoals certificaten, typegoedkeuring, inspecties, de genomen onderhoudsmaatregelen evenals de historie.

Artikel 14, lid 02
De beheerder van een attractie- of speeltoestel toont met een actueel dossier aan dat aan de beheersverplichting, bedoeld in artikel 15, eerste lid, is voldaan.

Artikel 15, lid 01
Degene die een attractie- of speeltoestel voorhanden heeft, zorgt ervoor dat het toestel zodanig is geïnstalleerd, gemonteerd en zodanig is beproefd, geïnspecteerd en onderhouden en zodanig van opschriften is voorzien, dat er bij gebruik geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van personen bestaat.

Bron: https://wetten.overheid.nl/BWBR0008223/2016-05-25.

Richtlijn beheer en onderhoud speelvoorzieningen
Te plaatsen speeltoestellen moeten voldoen aan de NEN-EN-1176. Hierin wordt eveneens de methodiek aangegeven voor het beheren en inspecteren van speeltoestellen. Beheer en onderhouden van speeltoestellen is noodzakelijk vanuit veiligheid.
In de toelichting voor normgebruikers wordt ook duidelijk dat er veel nevenverwijzingen zijn.

Voor de gemeente geldt tijdens het onderhouden van speelplekken en -toestellen onder andere de obstakelvrije ruimte. Dit voorbeeld is een vereiste om te handhaven en wordt meegenomen bij de inrichting van de speelplek. Algemeen geldt dat wanneer de veiligheid in het gedrang komt (kans op vingerbeknelling, onvoldoende obstakelvrije ruimte, ontbrekende valdemping) er snel een oplossing gekozen dient te worden.

Richtlijn beheer en onderhoud valondergronden
In de norm NEN-EN-1177 staan voor ondergronden de functionele eisen aangegeven ten aanzien van de afmeting, de uitvoering, de constructie van de toegepaste materialen en de plaatsing. Deze norm is van toepassing op alle ondergronden bij speelvoorzieningen. Beheer en onderhouden van ondergronden is noodzakelijk vanuit veiligheid.

Onderstaand worden de belangrijkste normen en richtlijnen benoemd die gebruikt worden voor spelen in de openbare ruimte.

Normen	Inhoud	Effect op Spelen
NEN-EN-1176	Alle in het openbaar gebied te leveren, te plaatsen en geplaatste speeltoestellen en spelaanleidingen dienen te voldoen aan de NEN-EN-1176	Dit betekent dat speelplekken en overige locaties zoals kinderdagverblijven en de beheerde speeltuinen hier onder vallen. Daarmee de verplichting om speelplekken veilig in te richten en veilig te houden.
NEN-EN-1177	Alle in het openbaar gebied te leveren, te plaatsen en geplaatste ondergronden dienen te voldoen aan NEN-EN-1177.	Dit betekent dat de speelplekken hier onder vallen. Daarmee de verplichting om speelplekken veilig in te richten en veilig te houden Dit geldt ook voor de beheerde speeltuinen.
NEN-EN-14974	Skateparken. Veiligheidseisen en beproevingsmethoden	Skateparken - Veiligheidseisen en beproevingsmethoden NEN-EN 14974 is van toepassing op skateparken voor publiek gebruik bestemd voor het gebruik van skateboards, andere rolsportuitrusting en BMX fietsen.
CROW Beeldkwaliteitssystematiek	Inspectie voor de beeldkwaliteit	Beoordeling van de aspecten schoon en heel voor objecten in de openbare ruimte aan de hand van kwaliteit schaal van zeer laag tot zeer hoog (D tot en met A+)

Tabel 4: Normen en Richtlijnen.

Foto: Natuurlijke speelplek, speelboom.

2.3 Beleidskaders

De gemeente heeft ambities bepaald ten opzichte van de openbare ruimte. Deze zijn het meest relevant voor de beeldkwaliteitsambitie. De technische kwaliteit moet vanwege wet- en regelgeving worden geborgd.

Het beleid voor spelen is de Tuinman. Er geldt dat er op het minimaal benodigde kwaliteitsniveau voor beeldkwaliteit en technische kwaliteit wordt beheerd en onderhouden om de veiligheid te kunnen waarborgen.

Er is één gemeentelijk beleidsplan specifiek voor spelen. Dit betreft de nota Sittard-Geleen speelt beter uit oktober 2007. Dit document dient te worden herzien als gevolg van de vele wijzigingen in beleidskeuzes die sindsdien zijn genomen. Zie ook hoofdstuk aanbevelingen.

In de onderstaande tabel pagina is weergegeven wat het doel is van de diverse beleidsnota's en wat dat voor het beheer betekent.

Beleidsdocument	Fragmenten uit de documenten met betrekking tot openbare ruimte en voor beheer spelen.
Beleidsplan Sittard-Geleen speelt beter, Nota spelen en speelruimte okt. 2007	In het Beleidsplan (beleidsvisie staat verwoord waarom de gemeente buiten-speelruimte belangrijk vindt, hoe zij speelruimte wil realiseren en beheren en welke investeringen hiervoor in ruimtelijke en financiële zin nodig zijn. Dit document is wenselijk te herzien als gevolg van de vele wijzigingen in beleidskeuzes die sindsdien zijn genomen. Zo is bijvoorbeeld de geografische spreiding als wensbeeld niet meer de werkwijze die gemeente uitvoert.
Beleidsnota Openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026	De beleidsnota 'openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026' steunt op drie pijlers: 1. Stadsdialoog: we zijn zonder kaders het gesprek met de stad aangegaan en hebben inwoners gevraagd wat zij belangrijk vinden in de openbare ruimte; 2. Visie openbare ruimte 2026: vervolgens hebben we de uitkomsten van stadsdialoog verbonden met de ambities en de kracht van de stad en dit vertaalt in een visie op de openbare ruimte voor de komende tien jaar. Daarbij hebben we ook rekening gehouden met ontwikkelingen in Nederland; 3. Concrete stappen: tot slot hebben we aangegeven hoe we de "stip op de horizon" en de wetenschap wat inwoners en de stad belangrijk vinden, met concrete en zichtbare stappen kunnen realiseren.

Beleidsdocument	Fragmenten uit de documenten met betrekking tot openbare ruimte en voor beheer spelen.
Beleidsnota Openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026 Trots op onze tuin!	– *Kinderen willen buiten kunnen spelen en niet alleen in een speeltuin. Aanleidingen om te gaan spelen bieden dan uitkomst. Bijvoorbeeld: de mogelijkheid om te waveborden op een parkeerplaats of een plein. Water noemt u als voorbeeld van een aantrekkelijke aanleiding om te spelen en te genieten.* – *Veiligheid en bruikbaarheid: Voor kinderen moeten er voldoende plekken zijn waar ze veilig kunnen lopen en spelen.* – *Braakliggende terreinen: "Neem de braakliggende terreinen. Die kunnen toch meer betekenen. Dat kunnen heel spannende speelplekken voor kinderen worden. Plekken waar nog niet alles geregeld is, waar nog meer mag en meer ontdekt kan worden."* De beheerder dient hiermee in beeld te brengen of er kansen liggen in de gemeente op dergelijke terreinen en de verdere invulling daarvan.

Tabel 5: Fragmenten uit beleidsstukken.

Aandachtspunt bij het lezen van dit plan

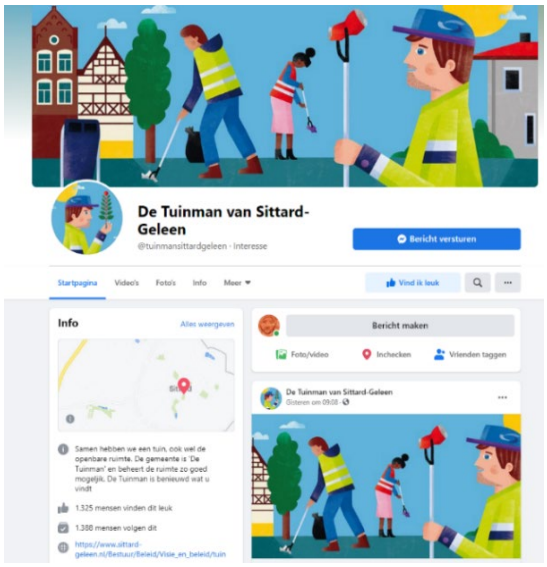
De gemeente werkt aan een herzien gemeentelijk speelruimtebeleidsplan. In dit beheerplan wordt rekening gehouden met de huidige werkwijzen en uitgangspunten binnen de gemeente. Het speelruimtebeleidsplan kan aanleiding zijn dit plan te wijzigen.

2.4 Tuinman ‘Trots op onze tuin’

In 2016 is het plan van de Tuinman ‘Trots op onze tuin’ vastgesteld. Een ambitieus plan waarin de gemeente onder meer een beweging wil maken van beeld-gestuurd beheer naar dialoog-gestuurd. Een manier van beheren waarbij techniek en beleving meer in balans worden gebracht. Een van de speerpunten uit het plan is dan ook om op basis van gesprekken met inwoners te komen tot gedifferentieerd beheer op wijk- of dorpsniveau. Beheer dat dus beter is afgestemd op de behoeften en vastgelegd in zogenaamde wijkbeheerplannen.
Door een ombuigingstaakstelling is in 2018 echter het onderhoudsniveau in de hele gemeente teruggedraaid naar niveau Laag. Het laagste onderhoudsniveau waarbij net geen kapitaalvernietiging optreedt en de veiligheid niet in het geding komt. Door deze maatregel moest de ambitie van de Tuinman echter wel worden bijgesteld, omdat er op dat moment geen budgettaire ruimte is om te kunnen differentiëren. Het plan van Tuinman om te komen tot wijkbeheerplannen is toen noodgedwongen geparkeerd.

Het gedachtegoed van de Tuinman als zodanig blijft echter onveranderd en on-losmakend verbonden met de manier waarop de gemeente onder meer het beheer en onderhoud van de openbare ruimte wil organiseren: samen met haar inwoners.

Vanuit de overtuiging dat in gesprek blijven met inwoners juist nu belangrijker is dan ooit, probeert de gemeente zoveel mogelijk eigen initiatieven en zelfbeheer te stimuleren. Maar organiseert ze ook beginspraak-bijeenkomsten waarbij inwoners kunnen meepraten over de (her)inrichting van hun straat of plein.
Daarbij is een plan bedacht om de Tuinman zichtbaarder en vooral herkenbaarder te maken. Dit plan is begin dit jaar gelanceerd, waarbij de Tuinman ook meteen in een nieuw jasje is gestoken.

Figuur 1: Tuinman van Sittard-Geleen.

2.5 Overige aandachtsvelden

Binnen de gemeente worden naast de diverse beleidskaders voor het beheer en onderhoud ook diverse uitgangspunten gehanteerd. In deze paragraaf worden deze benoemd.

2.5.1 Duurzaamheid

Voor het object speelvoorzieningen is geen beleid voor bijvoorbeeld duurzaam inkopen of wordt expliciet rekening gehouden met specifiek toestellen inkopen die circulair demontabel zijn (duurzaam verwerken na einde levensduur). De gemeente is daarbij afhankelijk van het aanbod van de leveranciers.
Wel kiest de gemeente bewust bij vervanging voor toestellen met langere levensduur. Hierbij wordt bijvoorbeeld gekozen voor metalen toestellen in plaats van houten toestellen. Uiteraard wordt daarbij de materiaalkeuze afgewogen en afgestemd op de plek waar het toestel moet komen. De keuze voor toestellen wordt afgestemd op de omgeving, de al aanwezige toestellen en het ontwerp dient aan te sluiten bij de sfeer van de plek.
Door onderdelen te vervangen met duurzamere materialen dan de bestaande stellen we vervanging uit en daarmee verlengen we de technische levensduur. Dit leidt op termijn tot een financiële besparing. We verlagen onderhoudskosten door vervangingstermijnen te verlengen.

2.5.2 Spelen: inwonercommunicatie en participatie

De gemeente vindt communicatie met haar inwoners en gebruikers belangrijk. Ook is inwonerparticipatie bij het beheer van spelen steeds vaker een onderwerp bij de (her)inrichting van speelplekken.
Door de gemeente worden de volgende uitgangspunten gehanteerd voor communicatie en participatie.

Nr.	*Onderwerp*	*Uitgangspunt*
1	Communicatie algemeen	Inwoners kunnen via diverse kanalen de gemeente bereiken (facebook, twitter, BuitenBeterapp, Klant contactcentrum (KCC)). Via het KCC is het mogelijk op diverse manieren melding te doen (digitaal, email, telefonisch) van klachten of gebreken aan groen. Het KCC clustert de meldingen en zet die daarna door. Deze meldingen worden indien urgent direct uitgevoerd, de indiener krijgt altijd reactie wat met de melding wordt gedaan. Meldingen/klachten in de gemeente komen binnen bij het KCC van worden doorgestuurd aan de beheerder met zijn discipline spelen. Vervolgens zet de beheerder de klacht uit bij de eigen dienst of externe aannemer voor het repareren/oplossen van de klacht c.q. melding.
2	Participatie inrichting	De werkwijze zoals gemeente nu hanteert is dat bij vervanging van een enkel toestel deze veelal voor een toestel met gelijke speelwaarde wordt vervangen. Het vervangende toestel wordt via de wijkcoördinator aan de buurt voorgelegd alvorens tot vervanging over te gaan. Bij de herinrichting wordt rekening gehouden met de leeftijdsopbouw in de wijk of buurt. Wanneer nieuwe speelplekken worden ontworpen of buurten grootschaliger worden heringericht kiest de gemeente voor de kracht van het meedenken van de kinderen. Deze werkwijze van participatie/ inwonerkracht toepassen moet in het nieuwe beleid of nieuwe richtlijnen nader invulling worden gegeven. Denk hierbij ook aan samenwerking met jongerenwerkers om te signaleren waar de behoefte van de jeugd is in kader van de leefbaarheid. De gemeente stuurt hiermee op een betrokken omgeving.
3	Participatie beheer en onderhoud	Adoptie of bijdragen in beheer of onderhoud door inwoners is bespreekbaar. Uitgangspunt bij afspraken is dat gemeente altijd het onderhoud blijft doen dat hoort om de technische kwaliteit en daarmee de veiligheid te waarborgen. Een bijdrage in het onderhouden om een hogere beeldkwaliteit te behalen is toegestaan, oftewel onderhoud op gebied van “schoon”. Het doen van veranderingen aan het speeltoestellen door bewoners wordt niet toegestaan.

Tabel 6: Uitgangspunten communicatie en participatie.

2.5.3 Social return

De Beleidsregel Social return Arbeidsmarktregio Zuid-Limburg 2020 is in werking getreden met ingang van 1 juli 2020. De gemeenten in Zuid-Limburg hebben al geruime tijd Social return opgenomen in hun inkoopbeleid. Doel van Social return is om kandidaten duurzaam te plaatsen op de arbeidsmarkt. Signalen uit de markt laten zien dat het nu tijd is om de regels rond Social return in Zuid-Limburg verder te synchroniseren omdat dit voor opdrachtnemers eenvoudiger is om uit te voeren. Deze uniforme regels worden vastgelegd door middel van deze beleidsregel, die op zijn beurt is vertaald in een voor de arbeidsmarktregio Zuid-Limburg uniforme bestektekst, te gebruiken bij de aanbesteding. Het huidige inkoopbeleid ten aanzien van Social return wordt hierdoor “geactualiseerd”; de rest van het eigen gemeentelijke inkoopbeleid blijft ongewijzigd.

Deze beleidsregels dragen bij aan een duurzame inzetbaarheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Foto: speelhuis met zandondergrond.

3 Areaal

Dit hoofdstuk gaat in op het areaal speeltoestellen en valondergronden in beheer en onderhoud bij gemeente maar ook waarvan zij ondersteunt in het beheer bij speeltuinverenigingen. De gemeente Sittard-Geleen heeft het beheer en onderhoud van haar speelvoorzieningen geënt op de NEN-normen voor speelvoorziening en valondergronden. Voor het waarborgen van de data maakt de gemeente gebruik van een geautomatiseerd beheersysteem (Playmapping). Met dit systeem wordt de data administratief gewaarborgd en gebruikt voor diverse doeleinden. Een paar voorbeelden zijn:

- Uitvoeren jaarlijkse inspecties;
- Maken van cyclische planning/begroting;
- Input leveren ten behoeve van andere beheerdisciplines;
- Voldoen aan vereiste van de NVWA (logboek).

3.1 Speeltoestellen

Onderstaande tabel geeft een overzicht op hoofdlijnen van het areaal speeltoestellen in de gemeente Sittard-Geleen. De areaalgegevens zijn actueel.

Voorliggend beheerplan heeft betrekking op het totale areaal aan speelvoorzieningen dat bij de gemeente in eigendom en beheer en/of onderhoud is (peildatum 27 november 2020, bron gemeente).
Dit areaal betreft 1094 toestellen. De verdeling van het areaal over de 169 speellocaties en jaar van vervanging is in de bijlage A opgenomen. Er zijn in totaal 158 openbare speelplekken en 11 beheerde speeltuinen.

Objecttype	Aantal beheerde speeltuin-verenigingen	Aantal speeltoestellen openbare locaties
Speeltoestellen/Behendigheid (balanceer, bandenloop, bokspring, stapstenen/-palen, wiebelplaat)	25	30
Speeltoestellen/Behendigheid/Duikelrek, enterrek	10	50
Speeltoestellen/Behendigheid/(Ketting) loopbrug, balansbalk zwevend	6	3
Speeltoestellen/Behendigheid/Kruipbuis	5	1
Speeltoestellen/Behendigheid/Loopton	5	1
Speeltoestellen/Behendigheid/Parcour	2	2
Speeltoestellen/Behendigheid/Schommel touw	5	0
Speeltoestellen/Carrousel	15	43
Speeltoestellen/Combinatietoestellen	36	93
Speeltoestellen/Glijbaan	5	38
Speeltoestellen/Kabelbaan/Kabelbaan	9	1
Speeltoestellen/Klimtoestellen	14	44
Speeltoestellen/Rijdend spel/Skateboard - Faciliteit	0	42
Speeltoestellen/Schommel	42	65

Objecttype	Aantal beheerde speeltuin-verenigingen	Aantal speeltoestellen openbare locaties
Speeltoestellen/Sociaal spel	32	16
Speeltoestellen/Sociaal spel/JOP of zitgelegenheid	2	5
Speeltoestellen/Sociaal spel/Speelaanleiding	10	0
Speeltoestellen/Sporttoestellen bv fitness, tafeltennis	48	129
Speeltoestellen/Sporttoestellen/Jeu de Boules	3	12
Speeltoestellen/Sporttoestellen/Mini Goal	0	25
Speeltoestellen/Sporttoestellen/Voetbal veld	1	3
Speeltoestellen/Waterspel/Pompen en spelen	8	0
Speeltoestellen/Veerelementen	44	147
Speeltoestellen/Zand spel/Zand tafel of spel	12	0
Speeltoestellen/Zand spel/Zandbak	4	1
totalen	343	751

Tabel 3: Areaaloverzicht speeltoestellen (gegevens 27 november 2020).

3.1.1 Ondergronden

In de gemeente worden de volgende (val)ondergronden toegepast inclusief de aanwezige oppervlakte.

Tabel overzicht ondergronden

Typering	Oppervlak in m2	Levensduur in jaren (gemiddeld)	Opmerking
Gras en grond	0	Nvt	Onderhoud niet vanuit beheerbudget spelen
Rubbertegels	154	15	In beheer gemeente.
Rubber vloer	81	15	in beheer bij speeltuinvereniging
Kunstgras (met en zonder valdempende onderbouw)	15667	15	Algemeen toegepast als valondergrond
Zand	123	10	Locaties in beheer bij speeltuinverenigingen. De gemeente heeft de ervaring dat deze doorlopend onderhoud vragen door regelmatig aanvullen, het onkruidvrij houden en bij ernstige vervuiling vervangen. Betreft m2 waar gemeente bijdrage middels levering zand in doet.
Zand openbare locaties	445	10	Openbare locaties. De gemeente heeft de ervaring dat deze doorlopend onderhoud vragen door regelmatig aanvullen, het onkruidvrij houden en bij ernstige vervuiling vervangen.
Verharding, betontegels 30x30	305	20	Deze levensduur bedraagt algemeen wel 20 jaar of langer maar aangezien dan vervanging of herinrichting plaatsvindt wordt deze op 20 jaar gehouden in verband met afschrijving. Bij herinrichting bepalen of hergebruik mogelijk is (ook vanuit duurzaamheid).
Totaal	**16.776**		

Tabel 4: Areaalgegevens ondergronden, bron overzicht Assets aanmaak 9 april 2021.

De keuze voor ondergrond bij vervanging moet worden overwogen. Niet de keuze voor 1-op-1 vervangen maar keuze voor de juiste duurzame en hygiënische ondergrond. Niet meer toegepast wordt schors en houtsnippers als valondergrond.
Hekwerken, klaphekjes en sluizen rondom speelterreinen vallen niet onder het beheer van spelen.
Ballenvangers achter voetbaldoelen daarentegen wel omdat die deel uitmaken van het speelobject.

3.1.2 Beheerde speeltuinen

De beheerde speeltuinen zijn speellocaties bij speeltuinstichtingen en dergelijke die niet in beheer van de gemeente zijn. De verantwoordelijkheid, taken en financiële afspraken van gemeente en de speeltuinstichting zijn vastgelegd in beheerovereenkomsten met de speeltuinstichtingen. De gemeente helpt bij inspecties, vervanging en kleine reparaties en doet een financiële bijdrage.

De 11 beheerde speeltuinen betreffen:

1. De Paddestoel, Born
2. De Sjteinakker, Geleen
3. Miranaburg, Geleen
4. 't Weike, Geleen
5. Chrysantenveld, Geleen
6. Luttenrade, Geleen
7. De Roetsj, Sittard
8. Thienbunder, Sittard
9. Sjoepienoe, Sittard
10. BOSS-park, Sittard
11. 't Ruiberke, Obbicht

Foto: Beheerde speeltuin.

Welke partij welk onderhoud doet binnen de beheerde speeltuinen is opgenomen in Bijlage B (Beheer- en onderhoudsschema speeltuinen Sittard-Geleen). De gemeente heeft hiervoor met de speeltuinstichtingen beheerovereenkomsten. Met het BOSS-park wordt in 2021 een beheerovereenkomst afgesloten.

4 Assetmanagement

Assetmanagement is het scala van gecoördineerde activiteiten waarmee een beheerorganisatie waarde realiseert uit assets of kapitaalgoederen (wegen, bruggen, riool, speelvoorzieningen, gebouwen, groen etc.) bij het verwezenlijken van haar doelstellingen. Wat van waarde is, is afhankelijk van deze doelstellingen, van de aard en het doel van de organisatie en de behoeften en verwachtingen van de belanghebbenden (inwoner, het bestuur/college, bedrijven).
Om enerzijds invulling te geven aan de beleidsmatige kaders/doelstellingen en anderzijds het beheerproces ten behoeve van de assets in de openbare ruimte goed in te richten, heeft de gemeente Sittard-Geleen de keuze gemaakt voor de implementatie van assetmanagement in de beheerorganisatie. Deze keuze zal in de loop van de komende jaren leiden tot verdere professionalisering en een slagvaardige beheerorganisatie.

4.1 Reeds gezette stappen

In relatie tot het systematisch beheer en onderhoud van het spelen zijn volgens het principe van het assetmanagement reeds geregeld binnen de gemeente.

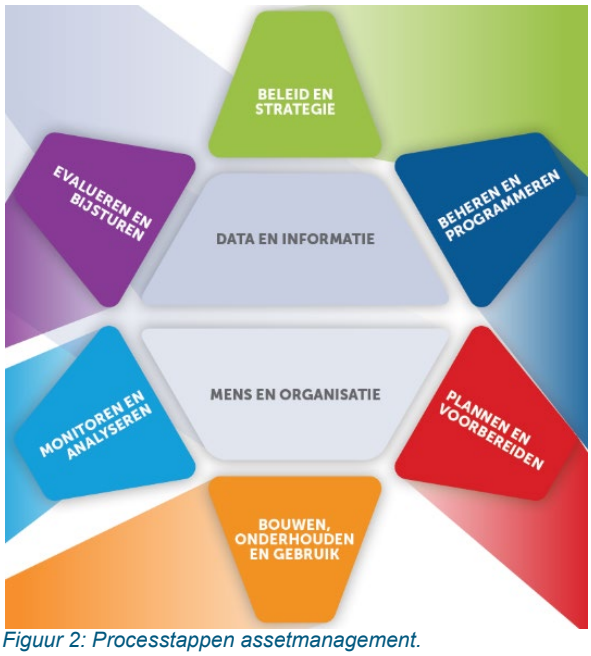
- Inrichting van speelbeheer door uitvoering van cyclische inspecties.
- Programmering vervanging volgens het principe van assetmanagement voor speeltoestellen en ondergronden.
- Inzichtelijk maken van de technische kwaliteit van de speeltoestellen.
- Invulling wordt gegeven aan het vastgestelde onderhoud in 2021.

Met het opstellen van dit beheerplan zijn de volgende stappen gezet:

- Opstellen van het werkpakket voor speelvoorzieningen en ondergronden waarmee het benodigde onderhoudsbudget op onderhoudsniveaus Laag, Basis en Hoog kunnen worden bepaald.
  De komende jaren dient dit te worden gemonitord.

4.2 Assetmanagement spelen

Toegespitst op het onderdeel spelen zijn de onderdelen van het proces nader uitgebreid toegelicht.
De processtappen van het systeem, zoals hieronder weergegeven geldt voor alle assets in de openbare ruimte. In dit document is alleen gefocust op het onderdeel spelen. Per processtap is puntsgewijs een vertaling gemaakt naar de benodigde activiteiten/taken in relatie tot het beheer en onderhoud voor spelen.

Figuur 2: Processtappen assetmanagement.

- Data en informatie
- Mens en organisatie
- Beleid en strategie
- Beheren en programmeren
- Plannen en voorbereiden
- Bouwen en onderhouden
- Monitoren en analyseren
- Evalueren en bijsturen

Data en informatie
Voor de cyclische processen zoals inspectie, planning en begroting en overige doeleinden waarbij de basisdata een cruciale rol spelen is het van belang dat het beheersysteem goed benut wordt voor de waarborging van de beheerdata. Onjuiste en incomplete informatie leiden tot onbetrouwbare planning/berekening en verkeerde aannames ten aanzien van kwaliteit en onderhoudsbehoefte (weergave kosten) van de speelvoorzieningen.

Beheersysteem
De gegevens over de locatie, het aantal speeltoestellen en type valondergrond zijn verwerkt in het geautomatiseerde beheersysteem van gemeente (Obsurv). Playmapping voedt het gemeentelijke beheersysteem Obsurv voor alle gegevens. Playmapping is een beheersysteem en logboek samen, het logboek is verplicht voor de NVWA. Playmapping is een erkende database voor de NVWA. De programmering is nog niet gekoppeld aan Obsurve. Vanwege de verantwoordelijkheid blijft Playmapping bestaan maar in 2021 wordt naar verwachting een real-time koppeling gerealiseerd met Obsurv.
Ook de beheerde speeltuinen moeten verplicht met Playmapping werken in verband met historie, uitgevoerde onderhoud en reparaties. Daarmee houden zij ook verplicht het logboek bij volgens de gestelde eisen.

Wijzigingen
Het is van belang dat vanuit de hele beheerorganisatie aandacht is voor het bijhouden en actualiseren van de beheerdata. Dit geldt niet alleen specifiek voor speelvoorzieningen, maar voor de data van alle assets binnen de openbare ruimte. Het initiatief hiertoe doet de beheerder, die heeft ook zicht op de risico's en gevolgen van niet actuele beheerdata.

- Zorgen voor optimale functionering van het beheersysteem.
- Minimaal jaarlijks actualiseren beheerdata in het beheersysteem.
- Verzamelen en analyseren van data zoals areaal uitbereiding.
- Coördineren en vastleggen van revisie speeltoestellen en ondergronden
- Afstemming met andere disciplines.
- Opnemen nieuwe locaties en of speeltoestellen in het beheersysteem.

De servicemonteurs van de gemeente bewaken mede het beheersysteem. Zij verrichten herstel of wijzigingen naar aanleiding van een bevindingen aan de speelplekken en geven dit vervolgens in het systeem aan. Net als de inspecteurs kunnen zij ook bevindingen melden dat een wijziging noodzakelijk is. De beheerder doet vervolgens de toetsing, past wijzigingen aan en zet benodigde vervolgacties uit. Door deze gehanteerde werkwijze worden geen wijzigingen zonder toetsing doorgevoerd in het systeem. Het huidige beheersysteem is en blijft daarmee actueel.

Aandacht behoeft wel het verwerken van wijzigingen en budgettoename als gevolg van areaaluitbreiding, vanuit stadsdeelmanagement of projectontwikkeling. Dit is nog geen vanzelfsprekend proces in de gemeente. Hiermee is er een risico dat het beschikbare budget niet toereikend is voor areaalwijzigingen en zijn afspraken over nieuwe speellocaties niet aanwezig. Er wordt dan geen nieuw beheerbudget georganiseerd wat wel noodzakelijk is. Van belang is dat bijvoorbeeld een nieuwe ontwikkeling Haeze plan 2 Geleen (oostelijke zijde Rijksweg) tijdig wordt opgenomen in het nieuwe budget.
De verwachting is dat in deze nieuwe wijk vooralsnog wel voldoende speelruimte wordt gereserveerd maar de wens voor speeltoestellen later vanuit inwoners alsnog moet worden gehonoreerd.
Areaalmutaties worden gemeld via de daarvoor behorende rapportage (P&C cyclus). De gevolgen voor budget worden in beeld gebracht op basis van werkpakketten en normbedragen. De beheerder neemt hiertoe het initiatief.

Mens en organisatie
Mens en organisatie is geen processtap, maar wel het belangrijkste element wat betreft een succesvolle beheerorganisatie. Gedrag, eigenaarschap, constructief en nakomen van afspraken zijn de mechanismen die tot succes leiden. Dit is alleen mogelijk als de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen de beheerorganisatie goed belegd zijn. Voor de beheerorganisatie in Sittard-Geleen wordt aanbevolen om stil te staan bij de volgende punten:

- Investeren in mensen door het bieden van trainingen en ondersteuning.
- Betrekken en luisteren naar de beheerders bij ontwikkelingen en besluitvormingen.
- Meenemen van de organisatie in de systematiek in te maken keuzes (beheerniveaus, financieel) en gevolgen.

Beleid en strategie
In het beleidskader wordt de strategie en politieke keuzes vastgelegd. Beleidsmatig analyseert men de ontwikkelingen die van belang zijn en zijn de wensen van de stakeholders (bewoners, bedrijven) in beeld gebracht. De beheerder geeft vervolgens uitvoering aan het beleid. Dit doet hij door:

- Het opstellen van beheerplannen;
- Het adviseren van inwoners, projecten, collega's, management, het college en de gemeenteraad;
- Het ondersteunen bij de invulling aan inwonerparticipatie bij investerings- en groot onderhoudsprojecten. De wijkcoördinator heeft hierin de regie.

Van belang is dat in beleid en beheerovereenkomsten is vastgelegd wat de verantwoordelijkheid is van gemeente bij de beheerde speeltuinen.

Beheren en programmeren
Dit onderdeel vormt de ruggengraat van het op juiste wijze invulling geven aan het assetmanagement ten aanzien van spelen. Hiermee is de speelbeheerder in staat om op basis van beschikbare informatie (vast en variabel) het meerjarenprogramma, hetzij eenmalig of cyclisch op te stellen. Een ander aspect van dit onderdeel betreft zoeken naar synergie in projecten waarbij efficiënt en economisch projecten integraal worden gerealiseerd. De beheerder draagt zorg voor:

- Uitvoeren van cyclische processen, zoals inspecties en keuringen, planningen en begrotingen.
- Het opstellen van het meerjarenprogramma spelen voor groot onderhoud en vervangingen.
- Het inzichtelijk maken van klein onderhoud.
- De afstemming onderhoud spelen met andere beheerdisciplines, zoals groen en verhardingen, waarbij maximale efficiëntie en effectiviteit wordt behaald.
- Het geven van invulling aan inwonerparticipatie bij onderhoudsprojecten;
- Het bepalen van de vereiste kwaliteit en vertaling naar onderhoudsprogramma's.
- Uitvoeren keuringen en inspecties en vaststellen definitief lijst groot onderhoud en vervangingen.
- Differentiatie/prioritering van gepland groot onderhoud.
    - Differentiatie van groot onderhoud naar klein onderhoud.
    - Prioritering groot onderhoud door risicodragende onderdelen voorrang te geven bij het plannen van onderhoud.
    - Verschuiven van onderhoud voorbij de voorgestelde planperiodes.
- Inzichtelijk maken van benodigde onderhoudsbudgetten (vanuit inspectie) en afzetten daarvan tegen beschikbare onderhoudsbudgetten;
- Het opstellen van vervangingsadvies. Daarbij rekening houden met verduurzaming;
- Bepalen van de restlevensduur speelvoorziening en ondergronden en opstellen meerjarig onderhoudsprogramma specifiek voor spelen.

Plannen en voorbereiden
Deze processtap gaat over het plannen en de uitvoering van de activiteiten en instandhoudingsmaatregelen en de wijze waarop contracten worden gesloten. Na het opstellen van de onderhoudsbehoefte worden de projecten uitgevoerd. Een helderere en strakke planning en correct gedefinieerde verantwoordelijkheden vormen de basis voor het succesvol uitvoeren van de activiteiten.
De beheerder zorgt voor:
- Het verwerken van beschikbare onderhoudsbudgetten in relatie tot de planning.
- Het opstellen van contracten.
- Gezamenlijke opname voor contractvorming (bij overdracht/oplevering).
- Het stellen van eisen aan producten en uitvoering, bijvoorbeeld door toepassen kwaliteitscatalogus.
- Het tijdig inplannen van participatietrajecten.
- Het inzicht hebben in de speeltuinstichtingen en de ontwikkelingen daarin.
- Het bewaken van opleveringen bij nieuwe aanleg en vervangingen.
- Het bewaken van geraamde en werkelijke onderhoudskosten per toestel.

Wijzigingen worden meegenomen in de P&C-cyclus.

Bouwen en onderhouden
Bouwen en onderhouden voor speelbeheer is het voeren van regie in projecten. Hierbij heeft de gemeente een belangrijke rol als toezichthouder en in de acceptatie van werken wanneer deze in beheer worden overgedragen. De beheerder draagt zorg voor:
- Het controleren van toegepaste materialen op basis van de contracten zoals tekeningen en technische gegevens.
- Uitzetten en coördineren/aansturen (regie) van klein onderhoud.
- Oplevering en overdracht (controle uitvoering en overdracht naar beheer).
- Aanleveren van juiste revisiegegevens (waarborging beheerdata).

Monitoren en analyseren
Voor een beheerder is het van belang te begrijpen waardoor klachten en storingen worden veroorzaakt. Net zo goed als dat het belangrijk is om te begrijpen waarom de gewenste prestaties niet worden gehaald. Als er sprake is van een structurele oorzaak, kan het zinvol zijn een structurele (preventieve) maatregel te treffen. De beheerder draagt zorg voor:
- Registreren en afhandelen van meldingen/klachten betreffende onveilige situaties bij speeltoestellen en ondergronden.
- Het monitoren en analyseren van inspectieresultaten en voorgestelde onderhoudsmaatregelen.
- Het uitvoeren van second opinion ten aanzien van meetresultaten/maatregelen.
- Dat kwaliteitscontrole uitgevoerd werk (klein onderhoud) gebeurt.
- De analyse op risicoafdekking, contracten, uitvoering.

Foto: Speelplek voor alle leeftijdscategorieën.

Evalueren en bijsturen

Op alle niveaus wordt geleerd van de ervaringen en wordt gewerkt aan het optimaliseren van de uitvoering. Het streven is om de assetmanagementactiviteiten te optimaliseren en van ervaringen te leren. Dit vereist ook sturing op beleidsmatig niveau zodat ambitie en de realisatie daarvan met elkaar kloppen.

Assetmanagement gaat uit van beheer als een cyclus en niet van elkaar opvolgende perioden. Dit maakt dit plan qua karakter dynamisch. Advies is om tweejaarlijks het plan te toetsen op basis van de cyclische processen zoals, inspecties, programmeren (maatregeltoets) en beleidsmatige besluitvormingen zoals bijvoorbeeld de wijzigingen als gevolg van het nog op te stellen speelruimtebeleidsplan
Dit kan leiden tot:

- Evaluatieproces en prestaties.
- Jaarlijks bijstellen van opgestelde plannen.

Getoetst moet worden of het beheer nog aansluit bij het vigerende beleid. In het nieuwe beleid dient te worden geregeld dat bijvoorbeeld een gemeentelijke werkgroep waarin de betrokken disciplines zijn vertegenwoordigd, het beleid periodiek evalueert en zo nodig bijstelt.
Dit kan leiden tot:

- Uitvoeren van herstelacties of aanpassen van gestelde doelen.
- Jaarlijks actualiseren van de eenheidsprijzen in het beheersysteem.
- Inzichtelijk maken van gepland onderhoud (uitgevoerd en niet uitgevoerd).

5 Beheerstrategie spelen

Met dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in hoe de gemeente als beheerder en eigenaar van “spelen” haar zorgtaak ten aanzien van instandhouding van de speelvoorzieningen invult. Voor een optimaal beheer zijn niet alleen de gestelde doelen en/of beleid nodig, maar ook de inzet van de beschikbare financiële middelen en de programmatuur die zorgen voor de kwaliteitsborging van de assets. Het is een feit dat alleen met betrouwbare beheerdata (vaste en variabele gegevens) en een toereikend onderhoudsbudget de gekozen beheerstrategie goed tot uitvoering kan worden gebracht.

Doelstelling	Beheermaatregelen/ actie
Voldoen aan wet- en regelgeving en beleid	
Openbare speelplekken: Voor veilige speeltoestellen voeren we inspecties en onderhouds-maatregelen uit.	Beheer: Er is een beheerder (functie werkvoorbereider) in de gemeente verantwoordelijk voor het beheer van de speelvoorzieningen in de gemeente. Onderhoud: Dagelijks pleegt de eigen dienst (2 onderhoudsmonteurs) onderhoud aan de speeltoestellen binnen het areaal. Inspectie door derden: - Jaarlijks vindt een hoofdinspectie door derden plaats (t.b.v. behoud/naleving certificaat) en daarmee invulling geven aan de zorgplicht; Inspectie door eigen dienst: - 3 keer per jaar vindt een visuele inspectie plaats; hierin wordt getoetst of geen onderdelen missen, kettingen worden nagelopen, obstakelvrije ruimte getoetst en indien veiligheid in het geding is gelijk actie ondernomen. - 3 keer per jaar vindt een functionele inspectie plaats waarbij het hele toestel wordt nagelopen. Zo nodig worden bouten aangedraaid, wordt roestvorming verwijderd, onderdelen geverfd etc. Vervanging - Bij vervanging wordt dit meestal uitbesteed aan aannemers.
Beheerde speeltuin (derden). Voor veilige speeltoestellen voeren we inspecties en dragen bij aan vervanging.	Onderhoud: Dagelijks en planmatig onderhoud voert de speeltuinstichting zelf uit. De gemeente ondersteunt waar nodig met advies, leveranties van onderdelen of zand. Daarnaast helpt ze bij ingewikkelde reparaties. De stichting dient zelf onderdelen te betalen. Vervanging: Bij planmatige vervanging van speeltoestel en daarbij behorende ondergronden betaalt de gemeente 60% van de aanschaf en plaatsing van het speeltoestel. De overige 40% betaalt de speeltuinvereniging. De speeltuinstichting is opdrachtgever voor het totaal. Zij is daarmee ook BTW-plichtig. Uitbreiding: Bij uitbreiding financieren de speeltuinstichtingen dit zelf (met fondsenwerving, eigen middelen, financiële acties, enz.). Voor dit deel zijn de verenigingen opdrachtgever. De gemeente neemt vervolgens het toestel op in het beheersysteem. De financiële bijdrage van

	de gemeente is vervolgens 60% van de vervangingswaarde, zoals in het beheersysteem (Playmapping) is opgenomen. Inspectie: De jaarlijkse hoofdinspectie voor alle speeltoestellen en ondergronden wordt in opdracht van de gemeente door een extern bedrijf uitgevoerd. Deze is leidend voor de door de speeltuin uit te voeren reparaties en de te vervangen speeltoestellen in het daaropvolgende jaar.
Beheeradvies	Voor ondersteuning in beheer en beleid wordt jaarlijks extern advies ingewonnen. Deze wordt grotendeels ingezet op vraagstukken voor de speeltuinverenigingen.
Spreiding van de speellocaties	Uitgangspunt is dat de huidige spreiding van speelvoorzieningen niet wijzigt. Mocht er een wens zijn om een andere spreiding van locaties of speelcategorie aan te brengen dan dient dit in het nieuwe speelruimtebeleid te worden vertaald.
Maatregelen voor de aantrekkelijkheid van de speeltoestellen	
We zorgen voor uitdagende speeltoestellen	Uitgangspunt is dat bij vervanging de speelfunctie niet wijzigt. Mocht er een wens zijn om een andere speelfunctie toe te voegen of te wijzigen dan gebeurt dit in overleg met de omgeving. Eveneens wordt getoetst of het past binnen het budget.
Veilige omgeving en bereikbaarheid	
We zorgen dat een veilige omgeving zoveel als mogelijk geborgd is.	We hebben aandacht voor de inrichting van de speelplek. Er wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld afscherming naar verkeerswegen en we houden rekening met de keuze van beplanting (bv geen stekels of giftige soorten) voorzieningen. Speelplekken zijn veilig bereikbaar, er bevinden zich geen obstakels en de inrichting rondom voorzieningen is met de overige beheerders afgestemd.
	Voor ondergronden worden verschillende materialen gebruikt, zoals in hoofdstuk 3, zie tabel 7, is aangegeven. Speeltoestellen moeten veilig zijn voor gebruik. De keuze van toestel bepaald de toegepaste ondergrond. Tot 1,50 meter valhoogte is gras toegestaan, daarboven is een andere keuze nodig. Voor de keuze van een valondergrond anders dan gras wordt in principe alleen kunstgras toegepast.
	Grote en acute gebreken die niet direct reparabel zijn leiden tot kortstondige sluiting van het speeltoestel om erger te voorkomen. Bijvoorbeeld door plaatsen van bouwhekken of verwijderen van het toestel of onderdelen daarvan.
Technisch verantwoord en financieel efficiënt	
We streven naar integraal werken	Valondergronden onder speeltoestellen (zijnde zand, boomschors en kunstgras) worden onderhouden door de eigen dienst. Zij nemen het onderhoud zoals blad en zwerfvuil verwijderen mee in hun onderhoudsronden.
Beheerniveau laag	De ondergrens wordt bepaald door “veilig” (toets NVWA) en niet door beeld. Als voorbeeld: mosgroei op kunstgras beïnvloed de valdemping nadelig, een verbogen frame kan beknelling veroorzaken bij gebruik enz. Dit dient voorkomen te worden.
	Beheer en onderhoud doen we op het laagst verantwoorde beheerniveau. Er wordt geen onderscheid gemaakt met beheer en onderhoud op wijk- en dorpsniveau en naar locatie. Dit is een bewuste beleidskeuze. Overal geldt dezelfde maatstaf.

	De gemeente verwijderd graffiti/ stickers en dergelijke als deze aanstootgevend en/of maatschappelijk niet verantwoord is. Natuurlijke aanslag en coating wordt alleen aangepakt als de veiligheid in geding is.
Synergie	We stemmen (waar mogelijk) op andere plannen af, werk met werk combineren. We streven naar maximale synergie, waardoor we ook maximaal financieel rendement behalen. Dit doen we door op detailniveau afstemming plaats te laten vinden met het geplande onderhoud aan overige beheeraspecten zoals bijvoorbeeld groen en verharding.
Efficiënt	Door onderdelen te vervangen (eigen onderhoudsploeg) stellen we vervanging uit en daarmee verlengen we de technische levensduur en is dat een financiële besparing.
Standaardisatie	De gemeente kiest waar mogelijk voor gelijke toestellen, bijvoorbeeld voor schommels. Dit maakt het uitwisselen van onderdelen eenvoudiger. We werken daardoor efficiënt. De beheerder houdt rekening met de behoefte en wensen van de omgeving.
Omgevingsbewust	
We houden rekening met de omgeving	We blijven in gesprek met de buurt en uitgangspunt is het optimaal benutten van de speeltoestellen. Zo nodig beperken we de tijdsduur waarop gespeeld kan worden.

Tabel 5: Beheerstrategie Spelen.

Uitwisseling kennis

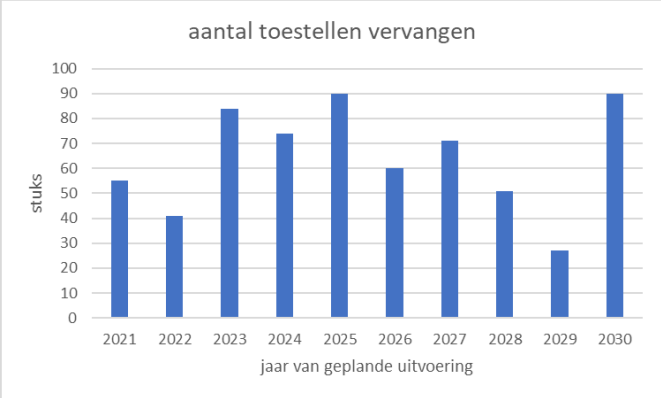
Sinds de vorige aanbesteding speeltoestellen in 2016 heeft de gemeente een actieve afstemming met de gemeenten Heerlen en Maastricht. Dit vindt met wisselende frequentie plaats naar gelang gezamenlijke behoefte. In het overleg wordt kennis uitgewisseld en heeft inmiddels ook in 2020 weer geleid tot het gezamenlijk aanbesteden van speeltoestellen en ondergronden. Uitwisseling tussen gemeente wordt als meerwaarde gezien en daar zal de beheerder spelen in de gemeente ook de komende jaren actief in deelnemen.

5.1 Plannen en vervanging

Het onderhoud is hoofdzakelijk preventief/planmatig ingepland.

In de bijlage A zijn de werkzaamheden vervanging speeltoestellen die voorzien zijn voor de periode 2021-2025 weergegeven.

De vervanging voor de komende jaren in aantallen toestellen ziet er als volgt uit (zie tabel hiernaast).

Figuur 3: Vervangen aantal toestellen per jaar.

In de meerjarenplanning wordt op basis van de afschrijvingstermijn de speelplekken aangepakt. Wanneer er vervangen moet worden wordt een toets gedaan op de locatie om de planning te toetsen aan de werkelijkheid. Dit vindt jaarlijks plaats en er wordt planmatig 2 tot 3 jaar vooruit beoordeeld. Daardoor kan het voorkomen dat toestellen eerder of later worden aangepakt dan in de planning zijn voorzien.
De kunstgras ondergrond wordt veelal na 12 tot 15 jaar vervangen gedurende de levensduur van het speeltoestel. In de regel is dat halverwege of aan het einde van de levensduur van het speeltoestel.

Vervangingstermijnen
De speeltoestellen worden afhankelijk van het materiaal in Sittard-Geleen na 12 tot 25 jaar vervangen. Voor houtconstructies is de ervaring dat maximaal 15 jaar aangehouden kan worden. Voor metaal en kunststof is de termijn minimaal 25 jaar. Voor vervanging van de toplaag van kunstgras en voor vervanging van rubbertegels wordt 12-15 jaar aangehouden. Dit is afhankelijk van de gebruikersintensiteit. Voor de onderbouw geldt dat deze minimaal twee keer langer meegaat (mits inrichting niet wijzigt).
Bij veel gemeenten liggen deze termijnen min of meer gelijk aan die van Sittard-Geleen.

Bij vervanging wordt de keuze gemaakt welke ondergrond wenselijk is. Ook wordt beoordeeld of delen van de ondergrond kunnen blijven liggen. De fundering van de valondergrond heeft een langere levensduur en wordt gelijktijdig met vervanging van het speeltoestel aangepast.

5.2 Meldingen, wensen en klachten

Meldingen en klachten komen binnen bij het Klant contactcentrum (KCC) van de gemeente en worden doorgestuurd aan de beheerder met zijn discipline spelen. Vervolgens zet de beheerder de klacht uit bij de eigen onderhoudsdienst of externe aannemer voor het repareren/oplossen van de klacht en of melding.

In 2020 zijn er 84 meldingen ontvangen. In 2019 zijn er 38 meldingen binnengekomen over spelen en speelvoorzieningen. Dat betekent een forse toename in het aantal meldingen in 2020. De meldingen hebben voornamelijk betrekking op het melden van schade aan onderdelen van toestellen. In de regel wordt dat spoedig opgelost door de eigen onderhoudsdienst voor speelvoorzieningen.

Wat ook opvalt is dat er in 2020 meer verzoeken en wensen zijn gemeld dan in voorgaande jaren waarin het voornamelijk schademeldingen betrof. De verzoeken en wensen moeten beleidsmatig worden afgewogen omdat hier geen beheerbudget voor is gereserveerd. In nieuw op te stellen speelbeleid kan dit mede een aanleiding zijn om participatie beter te borgen.
Ook beoordeeld dient te worden wat de reden voor toename is van de onderhoudsklachten en ook vastgelegd. Dit om te analyseren of er sprake is van toename in vernielingen of door de leeftijd van bepaalde

speeltoestellen. Door de beheerder wordt regelmatig een analyse gemaakt naar meldingen (aard en omvang) en indien nodig wordt beheer en onderhoud bijgesteld.

6 Onderhoudsstrategie spelen

De onderhoudsstrategie is gericht op het zo optimaal mogelijk onderhouden van spelen waarbij de balans tussen de prestaties, risico's en de kosten in evenwicht blijven. Aan de basis hiervan ligt altijd de cyclische inspectie, waarbij op netwerkniveau de technische onderhoudstoestand van de speeltoestellen en ondergronden in beeld wordt gebracht.
Uit inspectie blijkt dat er geen achterstanden zijn op het technische kwaliteitsniveau (veiligheid).
Om op een planmatige wijze invulling te geven aan de onderhoudsbehoefte hanteert de gemeente de volgende onderhoudswijzen:

- Klein onderhoud (ook wel dagelijks onderhoud); waarmee kleinschalige schades (oneffenheden, losse delen) worden hersteld. Met klein onderhoud worden ook incidentele meldingen/klachten en onveilige situaties verholpen. Goed uitgevoerd dagelijks onderhoud voorkomt dat deze objecten sneller degenereren dan op grond van de gemiddelde levensduur verwacht mag worden. Onderdeel van klein onderhoud kan ook meer planmatig onderhoud worden verstaan. Dit betreft het jaarlijks frequent reinigen, borstel van kunstgras en de veiligheidsinspecties uitvoeren.
- Groot onderhoud (vervanging); wordt ingezet voor het vervangen van toestellen en ondergronden waarbij structurele verbetering optreedt. Het groot onderhoud omvat de planmatige vervangingen van speeltoestellen en ondergronden. Dit vindt plaats wanneer bij de technische inspectie wordt vastgesteld dat zij niet meer door middel van reguliere onderhoudswerkzaamheden op het gewenste onderhoudsniveau kunnen worden gebracht. (Bijvoorbeeld: het vervangen van ondergronden die niet meer voldoen aan de vereiste valdemping).

6.1 Veiligheid staat voorop

Omdat voor speelobjecten geldt dat deze altijd aan de eisen van het WAS, oftewel basisveiligheid moet voldoen moet in de regel onderhoud plaatsvinden om de veiligheid te waarborgen. De ambitie voor de beeldkwaliteit is het beheerniveau Laag voor de hele gemeente. Dit volgens de bezuinigingsvoorstellen november 2018. De gemeente beheert tot nog toe op dit niveau en wenst dit ook zo te houden.

Beheren en onderhouden van de discipline spelen op het niveau "Laag" vraagt een professionele beheerorganisatie. Een situatie slechter dan laag is vanwege veiligheid in de gemeente voor speelplekken niet aan de orde. Indien veiligheid niet gegarandeerd kan worden wordt altijd direct actie ondernomen

De gemeente onderhoudt het areaal op het minimaal benodigde kwaliteitsniveau voor beeldkwaliteit en technische kwaliteit om de veiligheid te kunnen waarborgen. Indien nodig is het belangrijk hier tijdig maatregelen voor te nemen dan wel het toestel buiten gebruik te stellen (bijvoorbeeld door plaatsen tijdelijke bouwhekken) en herstel van speeltoestel of ondergrond in te plannen.

6.2 Instandhouding spelen

Het beheerproces voor spelen is zo ingericht dat gedurende een bepaalde gebruiksduur een bepaalde kwaliteit, en daarmee veiligheid van spelen, kan worden gegarandeerd. Hiervoor grijpt speelbeheer op een aantal bewuste momenten (onderhoudscyclus) zodanig in dat de kwaliteit gewaarborgd kan blijven.
Met de beschikbare financiële middelen voor spelen houdt de gemeente Sittard-Geleen de kwaliteit van haar speelvoorzieningen in stand. Het budget voor spelen wordt ingezet op diverse vormen van onderhoud zoals inspecties, reiniging en herstel.

Achterstand leidt tot kapitaalvernietiging en met structureel onderhoud wordt voorkomen dat speeltoestellen moeten worden verwijderd. In de regel geldt voor speelobjecten in "Laag" dat verkleuring geaccepteerd wordt. Graffiti en stickers worden toegestaan mits deze niet aanstootgevend en/of maatschappelijk niet verantwoord zijn.

Als genoemd geldt in elk niveau voor spelen dat de veiligheid voorop staat. Er is geen ruimte om onvoorziene kosten op te vangen of extra wensen in te passen (bijvoorbeeld bij participatie) anders dan bij vervanging binnen beschikbare budget. Aandachtspunten zijn:

1. Achterstanden mogen niet ontstaan binnen het verkregen budget. Herstelmaatregelen dienen binnen het budget te worden opgelost om onveiligheid te voorkomen;
2. Budget voor spelen voor diensten zoals ontwerpers, adviseurs is voorzien in de VAT-kosten. De beheerder dient dit te onderbouwen binnen de beschikbare middelen;
3. Bij onvoorziene gebeurtenissen wordt gekeken of dit op te vangen is binnen het onderhoudsjaar. Er wordt vastgelegd welke consequenties dit heeft en er bestaat de mogelijkheid om te rapporteren en aanvullend budget te vragen;
4. Bij wensen voor differentiatie in kwaliteitsniveaus en speelwaarden dient er een onderbouwing te worden opgesteld waarom van de beleidslijn wordt afgeweken.

De beheerder kan gebruik maken van rapportages om deze onvoorziene kosten te melden. Hiervoor dient de P&C cyclus waarin de bijzonderheden worden gemeld en de risico's geduid zodat hier rekening mee gehouden kan worden en eventuele financiële gevolg verantwoord wordt.

Foto: Sportplek en ontmoetingsplek.

6.3 Dagelijks onderhoud door eigen dienst

De onderhoudswerkzaamheden worden door de eigen dienst (2 onderhoudsmonteurs) uitgevoerd. Dagelijks pleegt deze onderhoud aan de speeltoestellen binnen het areaal. Zij werken, vanuit veiligheidsoverweging, samen in het areaal. Zij zorgen ook voor het verhelpen van de kleine gebreken zoals het vervangen van zitjes, kwetsbare delen en voeren bijvoorbeeld schilderwerk en reiniging uit en bewaken daarmee de veiligheid van het speeltoestel. Meldingen worden hierdoor snel aangepakt en vindt herstel en onderhoud plaats op efficiënte wijze. Zo nodig springen zij bij in spoedklussen elders binnen de eigen dienst.

Deze medewerkers beschikken over benodigde materieel (bv accuboormachines, ladder enz.) en materiaal (bevestigingsmateriaal, onderdelen, verf). Zij zorgen dat toestellen onderhouden of hersteld worden. Kleine gebreken (vervangen zitjes, kwetsbare delen en bijvoorbeeld schilderwerk) worden zelf op een verantwoorde wijze (conform de NEN-normen) gerepareerd ter voorkoming van verdere schade en/of letsel. Zij verrichten waar nodig reparatie aan de valondergronden. Zo nodig plaatsen en vervangen zij enkele pictogramborden in de gemeente.

De gemeente geeft met invulling van de eigen dienst onder andere ook invulling aan de beleidsregel Social return Arbeidsmarkt-regio Zuid-Limburg 2020.

6.4 Inclusie

In de lokale inclusie agenda staat hoe de gemeente Sittard-Geleen uitvoering geeft aan het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. De gemeenteraad heeft deze agenda op 8 juli 2020 vastgesteld. Mensen met een beperking moeten net als iedereen toegang hebben tot de openbare ruimte. Alle voorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen en iedereen kan er zelfstandig gebruik van maken. Dit betekent voor spelen dat er voorzieningen moeten zijn of komen waar ook deze personen met een handicap gebruik van kunnen maken. In het beheer werd in het verleden nog onvoldoende rekening gehouden met deze doelgroep. Wel zijn alle toegangen van de speeltuinen voldoende breed voor minder validen (toegankelijk voor rolstoel).
Momenteel zijn er in de openbare ruimte geen specifieke toestellen voor mensen met een visuele- of lichamelijke beperking. In de toekomst wordt bij nieuwe aanleg of renovaties aandacht gegeven aan het onderdeel inclusie. In de beheerde speeltuinen staan wel toestellen die rekening houden met een lichamelijke beperking. Dit heeft er ook mee te maken dat de diverse subsidiefondsen als een van hun voorwaarden hanteren dat er ook toestellen moeten zijn voor mensen met een beperking.

6.5 Ontwikkelingen

Er worden de komende jaren geringe toenames in aantal speelplekken en speeltoestellen verwacht. De gemeente is vanwege bezuinigingen overgegaan tot het verminderen van het aantal speellocaties en speeltoestellen (de speelruimte blijft uiteraard bestaan) door bijvoorbeeld overdracht aan woningbouwverenigingen. Ook wordt vaker de keuze gemaakt voor speelaanleidingen in plaats van speeltoestellen. Op dit aspect moet nieuw beleid of nieuwe richtlijnen nader invulling gaan geven.

7 Kwaliteit spelen

Naast de omvang van de speelvoorzieningen en valondergronden is ook belangrijk om te weten hoe het staat met de kwaliteit van de te beheren speelvoorzieningen. Alle speeltoestellen en valondergronden voldoen op dit moment aan de gestelde eisen qua veiligheid. De bevindingen die worden gedaan in het veld door zowel de eigen onderhoudsdienst alsook de externe inspecteur worden genoteerd in Playmapping en sluiten deze ook hierin af. De eigen dienst toetst tijdens de visuele en functionele inspecties ook op het aspect beeldkwaliteit (bijvoorbeeld natuurlijke aanslag, dekking van de coating etc.).

Inspectie vindt plaats op veiligheid. Het beeldniveau is hierin ondergeschikt.

7.1 Technische- en beeldkwaliteitsambitie

Als beheerder van de openbare ruimte heeft de gemeente een algemene zorgplicht om een voldoende veilige openbare ruimte te verzorgen. Het beheer moet hierbij voldoen aan technische eisen en aan normen die betrekking hebben op de beeldkwaliteit. Voor het bepalen van de technische kwaliteit van haar beheerobjecten maakt de gemeente Sittard-Geleen gebruik van de landelijke CROW-inspectiesystematiek.

Om de beeldkwaliteit helder te beschrijven, is gekozen voor de landelijk gebruikte CROW- beeldmethodiek. Met deze methodiek wordt in Nederland de kwaliteit van de openbare ruimte gedifferentieerd in de tabel 12 beschreven onderhoudsniveaus. Deze indeling biedt in de praktijk voldoende nuancering om een situatie goed vast te leggen. De vijf niveaus variëren van zeer Hoog (A+) tot zeer Laag (D).

Alle vijf onderhoudsniveaus zijn in de praktijk aan te treffen. Om het onderhoudsniveau te formuleren en eventueel voor te schrijven in een opdracht, gebruiken beheerders alleen de niveaus Hoog, Basis en Laag. Niveau Slecht kan een beheerder niet kiezen als onderhoudsniveau of eis, omdat voor dit niveau geen onderhoud nodig is. Dit niveau is bedoeld om te kunnen meten dat niveau Laag niet is behaald. Niveau Hoog is vooral een opleveringskwaliteit, die niet voor langere tijd vast te houden is.

In de praktijk geldt dat bij spelen beeldkwaliteit bepaald wordt door veiligheid. De normering is voornamelijk geschikt voor het verzorgingsonderhoud van bijvoorbeeld groen of reiniging.

Onderhoudsniveau	Technische kwaliteit	Beeldkwaliteit
Hoog	Goed in orde en veilig	Mooi, (erg) goed verzorgd
Basis	Heel en veilig	Redelijk, maar er kan veroudering zichtbaar zijn
Laag	Discomfort; enige hinder; veiligheid is doorlopend aandachtspunt	Sober, matige uitstraling
Slecht	Kapitaalvernietiging; functieverlies, juridische aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid	Verloedering

Tabel 10: Relatie beeldkwaliteit met spelen.

Voor het technisch beheren en onderhouden van spelen stuurt de gemeente op technische kwaliteit en in mindere mate op beeldkwaliteit. De gemeente Sittard-Geleen heeft in het najaar 2018 het gedifferentieerde onderhoudsniveau losgelaten en heeft gekozen voor het onderhoudsniveau Laag voor spelen. De gemeente Sittard-Geleen heeft aangegeven dat niveau Slecht (D) niet voor mag komen.

De gemeente onderhoudt het areaal op het minimaal benodigde kwaliteitsniveau voor beeldkwaliteit en technische kwaliteit om de veiligheid te kunnen waarborgen.

8 Financiën en planning

In dit hoofdstuk wordt gefocust op de financiering ten behoeve van instandhouding van het beheerobject spelen. Allereerst wordt stil gestaan bij de gehanteerde uitgangspunten en vervangingswaarde en vervolgens komen de instandhoudingskosten (theoretisch bepaald op basis van werkpakketten) in beeld.

8.1 Uitgangspunten

Voor het berekenen van de benodigde onderhouds- en vervangingsbudgetten is gekozen voor de eenheidsprijzen en cyclusbedragen op basis van normgetallen, de opgestelde werkpakketten met maatregelen en gebiedseigen bedragen. Bij vervanging is gebruik gemaakt van de in het beheersysteem opgenomen catalogusprijzen. De catalogusprijzen zijn gebaseerd op de landelijk gehanteerde levering en aanlegkosten. De vertaling naar onderhoudsbegroting is uitgevoerd op basis van de volgende uitgangspunten:

- Prijspeil 2021
- Exclusief BTW
- Indexatie jaarlijks 2,5% voor algemene werkzaamheden en leveren speeltoestellen. Dit wordt jaarlijks door speelbeheerder getoetst aan de hand van prijsstijgingen van leveranciers en CBS-indexcijfers.
- Exclusief toeslagen voor verkeersmaatregelen, onderzoeken (bv bodem), vergunningen
- Inclusief kosten voor VAT (Voorbereiding, Administratie en Toezicht), 15% voor het onderdeel vervangingen. Niet voor het jaarlijks onderhoud.
- Exclusief toeslagen voor U en AKW (Uitvoeringskosten, Algemene kosten, Winst en Risico):
    - Uitvoeringskosten 6%
    - Algemene kosten 8%
    - Winst en risico 5%
- In de berekeningen zijn het jaarlijks budget voor regulier onderhoud en keuringskosten voor de speeltoestellen en ondergronden opgenomen.
- In de begroting wordt rekening gehouden met afschrijvingen op basis van technische levensduur van speeltoestellen en ondergronden.
- Geen rekening is gehouden met huur van vastgoed, opstalkosten skatebaan.
- Geen rekening is gehouden met overige belastingen, bijvoorbeeld voor het waterschap en de BSGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen Limburg) voor de beheerde speeltuinen.

In deze rapportage zijn de benodigde middelen bepaald voor de exploitatie (het daadwerkelijk uitvoeren van onderhoud) en voor de investeringen (in principe vervanging) voor spelen.
De vaste kosten van de eigen organisatie zijn buiten beschouwing gelaten.

8.2 Theoretisch benodigd onderhoudsbudget

In 2021 is de gemeente gestart met het opstellen van werkpakketten voor verzamelingen van speeltoestellen (vergelijkbare type speeltoestellen) en ondergronden waarmee het benodigde onderhoudsbudget op onderhoudsniveaus Laag, Basis en Hoog kan worden bepaald.

Voor het onderhoud en vervanging van de speeltoestellen en ondergronden in de openbare ruimte en de bijdrage aan de speeltuinstichtingen wordt in deze paragraaf aangegeven welke budgetten benodigd zijn. Dit is gebaseerd op basis van inspecties, de catalogusbedragen en werkpakketten. Ook is benoemd welke overige kosten zoals advies derden en licentiekosten nodig zijn.
Er is geen budget nodig om het areaal op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen. Het areaal voldoet.

8.2.1 Benodigd onderhoudsbudget, dagelijks onderhoud

Om het theoretisch benodigd budget voor het in stand houden van het areaal spelen te bepalen, is een berekening uitgevoerd op basis van de werkpakketten. De kosten hiervoor zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel jaarlijkse onderhoudskosten					
Onderdeel	2021	2022	2023	2024	2025
Speeltoestellen onderhoud	€ 119.526	€ 122.514	€ 125.577	€ 128.717	€ 131.934
Ondergronden onderhoud	€ 66.528	€ 68.191	€ 69.895	€ 71.643	€ 73.434
Inspectiekosten extern openbaar en speeltuinverenigingen	€ 15.754	€ 16.147	€ 16.551	€ 16.965	€ 17.389
Advieskosten extern (algemeen)	€ 5.000	€ 5.125	€ 5.253	€ 5.384	€ 5.519
Licentiekosten	€ 3.000	€ 3.075	€ 3.152	€ 3.231	€ 3.311
TOTAAL onderhoud	€ 209.807	€ 215.052	€ 220.429	€ 225.939	€ 231.588

Tabel 6: benodigd onderhoudsbudget (bedragen in hele euro).

8.2.2 Meerjarenplanning vervanging speeltoestellen en ondergronden

Op basis van de jaarlijkse veiligheid- en hoofdinspectie en gegevens uit het beheersysteem van het jaar van plaatsing is de financiële meerjarenplanning voor vervanging in de periode 2021– 2025 opgesteld.
Door gebruik te maken van de jaarlijkse hoofdinspectie en overige inspecties sluit de meerjarenplanning aan op de werkelijke situatie buiten. De verwachte vervanging van de toestellen voor de komende 2 jaar is op basis van de werkelijke situatie. Jaarlijks wordt deze geactualiseerd aan de werkelijkheid en wordt daarmee een sluitende begroting gerealiseerd. Met het gehanteerde uitgangspunt dat vervangingsbudgetten jaarlijks worden toegekend kan vervanging (groot onderhoud) op orde worden gehouden. In de gemeente Sittard-Geleen zijn de termijnen financieel (25 jaar totaal en vervolgens 10 jaar) en technische afschrijving niet gelijk. In dit beheerplan wordt de technische afschrijvingstermijn op hoofdlijn gehanteerd voor een verdere doorkijk voor de periode na dit beheerplan.

De planning wordt vervolgens door de eigen dienst en beheerder afgestemd met het overige geplande onderhoud of vervanging aan groen en verharding. Door afstemming met andere werkzaamheden wordt werk mogelijk integraal uitgevoerd en daarmee wordt het budget beheerst.

Er zijn op korte termijn geen onvoorziene vervangingen noodzakelijk voor speeltoestellen of ondergronden anders dan de geprognotiseerde vervangingen.
Bij vervanging wordt gekozen voor objecten met doorgaans een langere levensduur. Renovatie of vervanging is door de kwaliteit te monitoren goed voorspelbaar en te plannen.

In de bijlage A zijn de werkzaamheden vervanging speeltoestellen die voorzien zijn voor de periode 2021-2025 weergegeven.

De onderstaande tabel geeft het benodigde budget weer op basis van gemiddelde levensduren voor objecten, de inspectieresultaten en meerjarenplanning van de gemeente voor spelen.

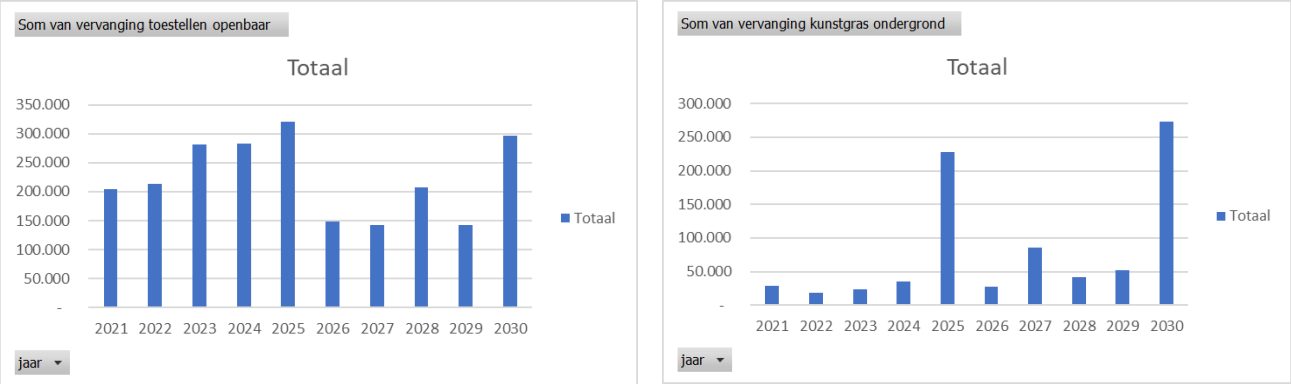
Tabel jaarlijkse vervangingskosten					
Onderdeel	2021	2022	2023	2024	2025
Ondergronden vervanging (verwachte kosten)	€ 25.253	€ 16.600	€ 21.461	€ 30.993	€ 202.589
Speeltoestellen vervanging gemeentelijk	€ 204.150	€ 214.139	€ 281.751	€ 283.203	€ 320.551
Speeltoestellen vervanging beheerde speeltuinen, bijdrage 60%	€ 18.652	€ 45.570	€ 67.580	€ 124.279	€ 94.665
VAT Kosten	€ 37.208	€ 38.138	€ 39.092	€ 40.069	€ 41.071
TOTAAL vervanging	€ 285.263	€ 314.446	€ 409.883	€ 478.543	€ 658.875

Tabel 12: benodigd budget vervanging (bedragen in hele euro).

Stijging in de toekomst van benodigd budget

Vanuit het theoretisch vervangingsmodel is sprake van een gemiddelde vervanging van € 465.437 voor de toestellen en ondergronden in de periode 2022-2025.

Uit inspectieresultaten, de overzichten van areaalgegevens en verwachte vervangingsjaar blijkt een grote stijging in de kosten de komende jaren. Voor vervanging ondergronden wordt een piek voorzien in 2025, te weten € 202.589. Een doorkijk naar 2026 en 2027 liggen deze kosten voor vervanging ondergronden aanmerkelijk lager. (In 2026 € 27.447 en 2027 € 86.281, bedragen excl. VAT kosten). Ook de bijdrage die nodig is voor de speeltuinverenigingen wordt aanmerkelijk hoger. De stijging de komende jaren wordt veroorzaakt doordat rond 2000-2010 veel nieuwe toestellen en ondergronden zijn geplaatst die tegen die tijd moeten worden vervangen. Gemiddeld wordt jaarlijks aan vervangingskosten voor de ondergronden na 2025 gemiddeld ca. € 85.377 excl. VAT kosten verwacht in de periode 2026-2030.

Figuur: totaal benodigd jaarlijks vervanging speeltoestellen (links) en kunstgrasondergrond (rechts) gemeentelijk.

We sturen in het beheer en onderhoud zodanig dat we waar mogelijk vervanging uitstellen en daarmee een deel van die pieken in vervanging van ondergronden en speeltoestellen afvlakken. Dit bijsturen gebeurt doorlopend door de eigen dienst. De gemeente werkt daarmee risicogestuurd, zij vervangt niet wat nog prima functioneert en veilig is.

8.2.3 Totale jaarlijkse kosten speeltoestellen en ondergronden

Het totaal benodigd budget voor onderhoud en vervanging is als volgt:

Tabel totaal jaarlijkse kosten spelen					
Onderdeel	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal onderhoud	€ 209.807	€ 215.052	€ 220.429	€ 225.939	€ 231.588
Totaal vervanging	€ 285.263	€ 314.446	€ 409.883	€ 478.543	€ 658.875
Totaal per jaar	€ 495.070	€ 529.499	€ 630.312	€ 704.483	€ 890.462

Tabel 7: totaal benodigd jaarlijks budget onderhoud en vervanging.

Op basis van de huidige kwaliteitsambitie, de inspectieresultaten en de afstemming met reeds vastgestelde projecten en investeringen is de aankomende vier jaar (2022 tot en met 2025) gemiddeld € 688.689 nodig voor speelvoorzieningen en voor ondergronden.

Afgevlakte begroting
Wenselijk is mogelijk een begroting die meer afgevlakt is de komende jaren. Echter vanwege het aspect veiligheid dient een speeltoestel tijdig te worden vervangen. Uitstel betekent een risico dat niet aan de eisen wordt voldaan. Eerder vervangen is niet wenselijk om kapitaalvernietiging te voorkomen. Afgesproken is een aanpassing in de begroting ten aanzien van de vervanging ondergronden door te voeren. Dit om deze uit het onderhoudsbudget te halen en deze op te nemen in een afzonderlijk vervangingsbudget. Dit geeft meer inzicht in de werkelijke kosten rondom onderhoud van speelvoorzieningen.

Grip op assets
Er is grip op assets van spelen, beheer en onderhoud is goed georganiseerd en er worden geen onvoorziene uitgaven verwacht en enkel de planmatige vervangingen van toestellen en ondergronden zijn voorzien voor de periode 2021-2025.

Foto: omheinde speelplek.

8.3 Vervangingswaarde

De vervangingswaarde van alle objecten die in beheer en onderhoud zijn van de gemeente Sittard-Geleen geeft een indicatie van de verantwoordelijkheid die de gemeente draagt als rentmeester. De vervangingswaarde is de investering die de gemeente zou moeten plegen om alle kapitaalgoederen opnieuw te bouwen. Het gaat om grote bedragen.

Een inschatting van de vervangingswaarde van de ondergrond (toplaag en niet onderbouw) bedraagt € 1.700.000. Voor het vervangen van alle speeltoestellen en de ondergronden in gemeente bedraagt dit ca. € 4.900.000, prijspeil 2021. De bijdrage van gemeente aan speeltuinstichtingen is hierin buiten beschouwing gelaten.

8.4 Risico's

Voor het beheer van de openbare ruimte zijn budgetten geraamd en getoetst op basis van landelijke ervaringen, marktconforme inschrijvingen en ervaringen van andere gemeenten. Er zijn bij het beheer altijd onzekerheden die kunnen leiden tot gevolgen voor de begroting, de bereikbaarheid, milieu, of het aanzien van de gemeente. De belangrijkste risico's zijn:

Technisch
- Veranderende regelgeving leidt tot extra kosten bij het afvoeren van materialen, dit kan extra kosten met zich meebrengen bij het vervangen van objecten (denk hierbij aan kunstgras) en vrijkomende grond.
- Als gevolg van weersinvloeden. Door droogte, stormschade, heviger regen en dergelijke moet bijvoorbeeld coating op toestellen eerder vervangen worden.

Organisatorisch
- In een tijd van beheer op laag onderhoudsniveau is het risico dat veiligheid niet kan worden gewaarborgd groter dan bij beheer op hoog onderhoudsniveau. Van belang blijft aantoonbaar deze risico's te managen. Dit betekent: adequaat signaleren en op te lossen en om aantoonbaar te werken volgens de richtlijnen.
- Een actueel beheersysteem met in beeld wat het huidige areaal is en het vastleggen van de onderhoudssituatie is noodzaak om aan het aspect basisveiligheid te kunnen voldoen.

Financieel
- Bewaak bij budgetwijzigingen dat wordt ingeleverd op speelwaarde en maak zo nodig keuzes.

9 Ontwikkelagenda/aandachtspunten

Met dit plan is een eerste basis gelegd voor het professioneel beheren van de speelvoorzieningen.
In dit hoofdstuk worden punten aangereikt die verdere professionalisering ten behoeve van spelen en in relatie tot overige beheerdisciplines kunnen bijdragen.

9.1 Ontwikkelagenda, basis op orde houden

De volgende onderwerpen verdienen aandacht om de basis op orde te houden en in 2021-2025 door te groeien naar een professionelere beheerorganisatie.

	Onderwerp	Benodigde actie 2021-2025
1	**Inventariseren areaal**	- Blijf bewaken dat overdracht van nieuwe uitbreidingen volgens afspraken gebeurt. - Zorg bij nieuwe ontwikkeling dat de dekking voldoende is voor de gewenste afstanden tot de speelplekken. Vertaal dit zo nodig in een leidraad die basis is voor nieuwe ontwikkelingen.
2	**Kwaliteit in beeld**	- Er is voldoende inzicht in de kwaliteit en veiligheid. Geen actie nodig dan het huidige beheer continueren.
3	**Financiën en ambitie op orde**	- Zorg in de financiële administratie van de gemeente voor aansluiting op het beheer in de praktijk. Als voorbeeld het tussentijds vervangen van ondergronden moet niet in het onderhoudsbudget zijn opgenomen. Vorm deze begroting samen met de financiële afdeling om naar een leesbaar en begrijpelijk geheel zodat de communicatie met het bestuur makkelijker wordt. - Beoordeel of aanpassing in beheer en onderhoud kan leiden tot een afgevlakte begroting. Daarmee kunnen de jaarlijkse benodigde budgetten binnen de periode van het beheerplan gelijk zijn.
4	**Realistische raming**	- Stel budget ter beschikking voor aanvullende beleidskeuzen en wensen naast het onderhoudsniveau. Koppel de budgetten aan genoemde beleidsambities als duurzaamheid, sociale doelen, ruimtelijke ontwikkeling.
5	**Beheersysteem gebruiken**	- Blijf bewaken dat ook de beheerde speeltuinen verplicht met Playmapping en het logboek werken in verband met historie, uitgevoerde onderhoud en reparaties. Organiseer dat zij toegang hebben tot de gegevens en dat zij dit ook kunnen (training). - Playmapping blijft noodzakelijk (vanwege voorwaarde NVWA) maar er zal een real-time koppeling gaan plaatsvinden met Obsurv.
6	**Taken, Rollen en Verant-woordelijkheden**	- Sluit de PDCA-cyclus. Zorg voor regelmatige evaluatie en communiceer met het bestuur hierover. - Bewaak met het bekend zijnde beheerproces, dat bij uitbreiding van het areaal bijvoorbeeld door nieuwbouw, het beheerbudget en revisie georganiseerd zijn. - In het nieuwe beleid moet worden nagegaan hoe de exacte invulling is van de invulling van inwonerparticipatie en welke taak de wijkcoördinator en stadsdeelmanager hierin hebben. Zij zijn nu de verbinders in het proces. - Ontwikkel beleidskader over de situatie van areaal op percelen van derden. Wel of geen beheer rol voor gemeente?
7	**Mens en Organisatie**	- Zorg voor heldere taken, rollen en verantwoordelijkheden binnen het team zodat data en informatie niet alleen op orde komt maar dit ook blijft.

Tabel 14: benodigde acties per onderwerp.

9.2 Aandachtspunten

In het kader van de duurzame inrichting van de openbare ruimte heeft de gemeente Sittard-Geleen het voornemen om de komende jaren haar beleid ten aanzien van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte verder te willen ontwikkelen. Toegespitst op de beheerorganisatie staat deze ambitie in lijn met de implementatie van assetmanagement en verdere professionalisering van de beheerorganisatie gedurende de komende jaren. Voor de realisatie van deze ambitie stuurt de gemeente in het beheerbeleid waar mogelijk op de volgende thema's:

- Duurzaamheid
- Inclusie
- Klimaatadaptatie
- Circulaire economie
- Inwonerparticipatie
- Innovatie

Duurzaamheid
Gestreefd wordt naar solide, sobere, robuuste speeltoestellen. De keuze voor speeltoestellen zal afhangen van eenvoudig onderhoud en vervanging van onderdelen. Houten speeltoestellen worden in principe op termijn vervangen voor duurzame stalen en of kunststof speeltoestellen. Daarnaast wordt gebruikt gemaakt van duurzamere materialen.

Foto robuuste speeltoestellen.

Inclusie
In de toekomst wordt bij nieuwe aanleg of renovaties aandacht gegeven aan het onderdeel inclusie. In de beheerde speeltuinen staan wel toestellen terugkomen die rekening houden met een lichamelijke beperking. Dit heeft er ook mee te maken dat de diverse subsidiefondsen als een van hun voorwaarden hanteren dat er ook toestellen moeten zijn voor mensen met een beperking.

Klimaatadaptatie
Ook speelplekken hebben een rol en kunnen bijdragen aan bewustzijn rondom de veranderingen in het klimaat. Het is mogelijk deze bij het spelen zichtbaar te maken. Wenselijk is te sturen op de inrichting die bijdraagt aan dit streven. Dat kan op wijk of buurtniveau en geldt uiteraard niet voor elke plek.
In combinatie met het groen kan dit bijvoorbeeld door delen van speelplekken in de schaduw van bomen te plaatsen en deel juist niet (hittestress voorkomen en daarmee bewust op delen schaduw creëren).
Zorg ervoor dat de ondergrond op en/of nabij de speelplekken waterdoorlatend is en creëer waterberging bij de locatie. Natuurspeelplekken bieden met name kansen om het klimaat adaptief in te richten. Met name ook is dit toepasbaar in beheerde speeltuinen vanwege toezicht en voorkomen van vandalisme.

Circulaire economie
Stuur gericht op speeltoestellen die van duurzaam materiaal zijn gebouwd en circulair demontabel zijn. Zorg dat ondergronden gerecycled worden (kunstgras en foam). De gemeente kan hiermee bijdragen aan duurzaamheidsdoelstellingen van de overheid in het algemeen.
Bij de keuzes hierin moet bewaakt worden dat niet voorbijgegaan wordt aan functionaliteit, speelwaarde, beleving, de mening van de inwoner en maatschappelijke trends.

Zorg voor hergebruik van materialen en elementen. Dit is mogelijk door gedurende de plaatsing maar ook tijdens de inspectie de herbruikbaarheid van het materiaal vast te leggen.

Inwonerparticipatie
Bij de vervanging van toestellen dient rekening gehouden te worden met de ontwikkeling (demografische ontwikkeling) en de wensen in de buurt. Mogelijk is vervanging niet noodzakelijk of is wenselijk het speeltoestel te vervangen voor een andere speelfunctie. Bij vervanging wordt ook nagegaan of voldoende spreiding aanwezig is van de leeftijdscategorieën en of speellocaties. Een belangrijke rol is hierin weggelegd voor de wijkcoördinator. Deze is de spil tussen beheerder en bewoners en bewaakt de inwonerparticipatie op dit moment.

Innovatie
Blijf de ontwikkelingen volgen van leveranciers zowel in materiaalgebruik als ook de sociale functie van speelplekken in de wijk of buurt. Er zijn ontwikkelingen voor meer interactieve toestellen, het werken met sensoren en het toepassen van duurzamere materialen.

Overige aandachtspunten
VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht)
Dit betreft de kosten voor voorbereiding, administratie en toezicht. Deze kosten zijn meegenomen voor het onderdeel vervangingen in dit plan. VAT-kosten voor dagelijks onderhoud zijn niet van toepassing. Deze zitten in de indirecte kosten in de begroting.

AKW-kosten (Algemene kosten, Winst en Risico)
Dit betreft de kosten voor algemene kosten, winst en risico. Deze kosten zijn niet meegenomen met de berekeningen in dit plan. Om te kunnen vaststellen welke percentage dient te worden gehanteerd en op welke onderhoudsposten dit van toepassing is moet dit intern worden vastgesteld.

Bijdrage speeltuinstichtingen
De gemeente draagt financieel bij aan vervangingen van toestellen bij speeltuinstichtingen. Wanneer deze veel uitbreidingen hebben betekent dit een steeds grotere opgave op lange termijn. Dit is een beleidskeuze die in het nieuwe beleidsplan een plek moet krijgen.

10 Aanbevelingen

Ter bevordering van de professionalisering bij het beheer en onderhoud van spelen wordt geadviseerd om invulling te geven aan de volgende punten.

Beleid
- Het Beleidsplan Sittard-Geleen speelt beter, Nota spelen en speelruimte van oktober 2007 dient te worden herzien. Het huidige beleid is achterhaald als gevolg van de wijzigingen in beleidskeuzes die sindsdien zijn genomen. Neem hierin ook speelaanleidingen mee.
- Momenteel heeft de gemeente voor planontwikkelingen geen richtlijn. Wenselijk is in de komende periode een leidraad op te stellen. Deze dient dan als kader voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hierin zijn de eisen en wensen op hoofdlijnen vastgesteld die voor de stedenbouwkundigen/ projectontwikkelaars voldoende zijn in het voortraject van planontwikkeling. In de uitwerkingsfase gelden nadere eisen die de speelbeheerder kan meegeven om de verdere uitwerking te doen. De informele speelruimte (trottoirs, grasveldjes waar ook gespeeld kan worden zonder dat er toestellen staan) rond de speeltoestellen is veelal groter. Nagaan of het wenselijk is dat bij gebiedsontwikkeling er 3% van het oppervlak binnen de bebouwde kom gereserveerd wordt voor speelruimte. Dit zou de norm moeten zijn bij (her)ontwikkeling.
- Leg in het beleid de koppeling met thema gezondheid (beweging).
- In nieuw beleidsplan prominente(re) rol van de inwoner nader uitwerken.
- Stel bij vervanging de gewenste speelfuncties en leeftijdsdoelgroepen vast. Richt daar de plek, de toe te passen speeltoestellen en de daarbij behorende ondergrond op in.
- Het beleidsplan moet inzicht gaan geven in de gewenste zonering speelplekken en het doelgroepbereik. Dit om richting te geven aan de vorm en toepassing van speelvoorzieningen.

Beheer
- In de toekomst wordt bij nieuwe aanleg of renovaties aandacht gegeven aan het onderdeel inclusie.
- Met de toekomstige vervangingen streven naar een langere levensduur van toestellen en daarmee samenhangende kostenbesparingen in het onderhoud.
- Heb blijvend aandacht voor sociale veiligheid. Bijvoorbeeld speelplekken niet verstoppen achter groen.
- Meldingen/klachten rechtstreeks bij de eigen dienst terecht laten komen. Bij bijzonderheden de melding alsnog doorsturen naar beheerder.
- Beheer efficiënt en effectief. Blijf gebruik maken van een eigen onderhoudsdienst speelvoorzieningen. Hiermee is een efficiënte werkwijze in onderhoud mogelijk en is het aspect veiligheid actueel in beeld.

Financieel
- Bespreek wat de gewenste afschrijvingstermijnen financieel en technisch zijn.
- Wijzigingen naar aanleiding van de aanbesteding leverantie van speeltoestellen en vervanging valondergronden verwerken in de P&C cyclus.
- Een langere doorkijk in de meerjarenbegroting is wenselijk. In 2026 en 2027 worden lagere investeringen voorzien in vervanging toestellen en ondergronden. In afstemming met financiën en bijgestelde vervangingen kan dit wellicht leiden tot een afgevlakte begroting.
- Wenselijk is in de begroting de vervanging van de ondergronden afzonderlijk op te nemen. Dit om te voorkomen dat het tussentijds vervangen van ondergronden onderdeel is van het onderhoudsbudget. Hiermee komt er meer grip op kosten.
- Het aantal speelplekken dat is aangelegd vanaf circa 2000 in onder meer de nieuwbouwwijken heeft tot gevolg dat groter budget nodig is voor vervanging op langere termijn na 2027. De keuze moet worden gemaakt te blijven werken met jaarlijkse kredieten of te gaan werken met reserveringen.

- Dit beheerplan heeft betrekking op het huidige areaal aan speelvoorzieningen. Bewaak middels de P&C cyclus dat wanneer een speelplek wordt gewijzigd en of een nieuwe speelvoorziening (uitbreiding) wordt gecreëerd ook het budget wordt aangepast.

Vandalisme en of vernieling

Deze kosten zijn nu geen onderdeel van het beheerbudget. De kosten hiervoor worden op een afzonderlijk nummer geboekt. In de huidige situatie worden bij vernielingen aanspraak gemaakt op het beheerbudget. Ook zijn brandschades uit andere (externe) budgetten betaald. Er is hierin geen risicovoorziening getroffen. Als dit voorkomt dient dit met de P&C cyclus te worden gemeld met de reden voor overschrijding. De ervaring in de afgelopen jaren is dat de kosten van de herstelmaatregelen als gevolg van vandalisme beperkt zijn (circa € 4.000).

Doelstelling is dat de kosten op de dader(s) worden verhaald. Een goede administratie blijft daarvoor noodzakelijk. De materiaalkeuze beïnvloedt de mate van vernieling. Bij vervanging zal uitgangspunt zijn dat speeltoestellen degelijk, sober zijn (bij voorkeur stalen en of kunststof toestellen).

Bijlage A Planmatige vervanging speelplekken 2021-2025 (excl kosten)

Bijlage B Beheer- en onderhoudsschema speeltuinen

Bron: gemeente Sittard-Geleen 2 juli 2020

Speeltoestellen en speelondergronden	Soort onderhoud zie beheerovereenkomst	Verantwoordelijk voor onderhoud
Speeltoestellen	Dagelijkse visuele inspectie speeltoestellen	Speeltuinstichting
Speeltoestellen	Kwartaalinspectie speeltoestellen volgens checklist	Speeltuinstichting
Speeltoestellen	Jaarinspectie speeltoestellen Volgens checklist	Gemeente
Speeltoestellen	Correctief en/of preventief klein onderhoud (o.a. schoonmaken, verven/beitsen, vastzetten bouten/schroeven/moeren, smeren van lagers, verwijderen splinters, aanbrengen van afdekdopjes)	Speeltuinstichting
Speeltoestellen	Reparaties n.a.v. jaarinspectie (groot onderhoud)	Gemeente / Speeltuinstichting (in overleg, zie beheerovereenkomst)
Speeltoestellen	Verwijderen speeltoestellen (bij volledige afkeur)	Gemeente / Speeltuinstichting (in overleg, zie beheerovereenkomst)
Speeltoestellen	Aankoop van gecertificeerde speeltoestellen	Gemeente / Speeltuinstichting Bij vervanging gedeelde kosten in overleg. Zie beheerovereenkomst.
Speeltoestellen	Plaatsen speeltoestellen	Speeltuinstichting / leverancier (in overleg met gemeente)
Speeltoestellen	Bijhouden logboeken in Playmapping	Speeltuinstichting Ondersteuning gemeente
Speelondergronden	Wekelijkse visuele inspectie speelondergrond (o.a. vervuiling en demping)	Speeltuinstichting
Speelondergronden	Kwartaalinspectie speelondergrond Volgens checklist	Speeltuinstichting
Speelondergronden	Jaarinspectie speelondergrond	Gemeente
Speelondergronden	Afval, vervuiling en onkruid verwijderen	Speeltuinstichting
Speelondergronden	Kleinschalig herstel van speelondergronden (buiten renovatie)	Speeltuinstichting
Speelondergronden	Grootschalig herstel van speelondergronden (n.a.v. inspectie)	Speeltuinstichting / leverancier
Speelondergronden	Aanvullen zand (levering zand door gemeente)	Speeltuinstichting
Speelondergronden	Borstelen kunstgras + instrooien	Gemeente
Zandbak	Controle op afval en vervuiling	Speeltuinstichting
Zandbak	Afval, vervuiling en onkruid verwijderen	Speeltuinstichting
Zandbak	Aanvullen zand (levering zand door gemeente)	Speeltuinstichting

Groenvoorzieningen	Soort onderhoud, zie beheerovereenkomst	Verantwoordelijk voor onderhoud
Beplantingen	Verwijderen bladeren, onkruid en eenvoudig snoeiwerk	Speeltuinstichting
Beplantingen	Snoeien van hagen	Gemeente
Gazons	Maaien van het gras	Gemeente
Gazons	Graskanten snijden	Speeltuinstichting
Gazons	Besproeien van het gras	Speeltuinstichting
Gazons	Bijwerken van kale plekken/inzaaien/aanvullen gaten	Speeltuinstichting
Bomen	Visuele veiligheidsinspectie	Gemeente
Bomen	Algeheel onderhoud van bomen	Gemeente
Civieltechnisch	**Soort onderhoud zie beheerovereenkomst**	**Verantwoordelijk voor onderhoud**
Hekwerk	Controle	Speeltuinstichting
Hekwerk	Kleine reparaties	Speeltuinstichting
Hekwerk	Grote reparaties	Gemeente
Bestrating	Verwijderen onkruid	Speeltuinstichting
Bestrating	Her bestraten en aanleg van nieuwe bestrating	Speeltuinstichting
Peuterbad	Water vullen en dagelijkse controle	Speeltuinstichting
Peuterbad	Reiniging wanden en vloeren	Speeltuinstichting
Peuterbad	Uitvoeren wettelijk verplichte controles op waterkwaliteit	Speeltuinstichting
Peuterbad	Bijhouden logboek / administratie Kwaliteitscontroles peuterbadwater	Speeltuinstichting

Bijlage C Begrippen

Assetmanagement
Het vergroten van de waarde van assets door optimaal beheer te realiseren op basis van afgewogen kosten, prestaties en risico's over de hele levenscyclus van assets.

Beheer
Systematisch plannen, budgetteren, voorbereiden en uitvoeren van activiteiten die erop gericht zijn een object blijvend zijn functie te laten vervullen.

Beheersysteem
Het geheel van gegevensinwinning en bewerking om te komen tot een meerjarenplanning en begroting.

Budget
De financiële middelen die benodigd/beschikbaar zijn voor het uitvoeren van onderhoud.

Gegevensbeheer
Het beheren van het gebruik en de toepassing van gegevens die in informatiesystemen zijn opgenomen.

Groot onderhoud
Onderhoudsmaatregelen die over een groot gedeelte van het speeltoestel of valondergrond planmatig worden uitgevoerd, met het doel het toestel en de ondergrond in goede staat te brengen.

Instandhouding
Totaal aan activiteiten om een kapitaalgoed te beheren.

Inspectie
Het beoordelen van de technische kwaliteit van kapitaalgoederen.

Kapitaalgoederen
Alle kapitaalintensieve objecten in de openbare ruimte die nodig zijn diensten en goederen aan inwoners te leveren. Het zijn grote objecten die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan.

Kapitaalvernietiging
Verschil tussen de kosten van uitgesteld onderhoud en de kosten van tijdig onderhoud.

Levensduur
De maximale periode waarop een kapitaalgoed kan worden ingezet. De grens wordt bepaald door techniek, politiek en wetgeving. De economische levensduur geeft aan hoe lang een kapitaalgoed in de boeken staat.

Levensduur verlengende maatregel
Maatregel die wordt uitgevoerd om de technische levensduur van een kapitaalgoed te verlengen om een relatief korte periode tot aan de vervanging te overbruggen.

Maatregel
Een handeling of actie die wordt uitgevoerd in het kader van een specifiek doel.

NEN-norm
Nederlandse norm, opgesteld door het Nederlands Normalisatie Instituut.

Obsurv
Integrale beheersysteem dat wordt gebruikt in de gemeente.

Onderhoud
Combinatie van alle technische, administratieve en managementactiviteiten gedurende de levensduur van een kapitaalgoed, bedoeld om het kapitaalgoed in een dusdanige staat te brengen of te houden dat het zijn functie kan vervullen.

Openbare ruimte
Ruimte die voor iedereen toegankelijk is.

Operationeel
De directe, dagelijkse aansturing van het uitvoeren van werkzaamheden.

PDCA-cyclus
Verbetermethode via de Plan-Do-Check-Act volgorde. Daarmee continu verbeteren.

Planjaar
Jaar waarin een (onderhouds)maatregel wordt voorzien.

Planning
Het tijdspad van uit te voeren activiteiten.

Planning en -begroting
Planning en begroting waarbij de onderhoudsmaatregelen zijn gepland overeenkomstig de technische noodzaak.

Planningstermijn
Termijn waarop onderhoudsmaatregelen zijn voorzien.

Playmapping
Het is het beheersysteem voor spelen, het betreft software om inspecties vast te leggen. Het is wettelijk verplicht aan te tonen dat de speelplekken en toestellen veilig zijn. Dit gebeurt met een logboek.

Preventief onderhoud
Onderhoud om defecten of storingen te voorkomen.

Projectniveau
Betrekking hebbend op specifieke projecten (voor toestellen, ondergronden).

Risico
De kans dat een (ongewenste) gebeurtenis optreedt in relatie tot het effect van deze gebeurtenis. Risico = kans * effect.

Schade
Bepaalde zichtbare, typerende vorm waarin een gebrek aan een kapitaalgoed aan de dag treedt.

Schadebeoordeling
Beoordeling van de schade uitgedrukt in ernst en omvang.

Speelaanleiding
Geen speeltoestel volgens de NEN-norm maar een object dat uitdaagt om te spelen en te ontdekken.

VAT-kosten
Kosten die gemoeid zijn met Voorbereiding – Administratie – Toezicht.

Vervanging
Een nieuw kapitaalgoed in de plaats brengen van het oude, versleten kapitaalgoed, waarbij het nieuwe kapitaalgoed dezelfde prestaties levert als het oude.

WAS, Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen
Speeltoestellen en ondergronden moeten voldoen aan de in de WAS gestelde eisen Het WAS wordt ook wel genoemd het Attractiebesluit. Hierin zijn de wettelijke bepalingen voor aansprakelijkheid en veiligheid vastgelegd.

Bijlage D

Bronvermelding

CROW.
Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte.
Ede: CROW.

Gemeente Sittard-Geleen,
Alle foto's aangeleverd door gemeente m.u.v. voorpagina (bron: Royal HaskoningDHV, MJ)
Gemeente Sittard-Geleen

Gemeente Sittard-Geleen, Speelplan BV. (2007)
Sittard-Geleen speelt beter. Nota spelen en speelruimte
Gemeente Sittard-Geleen

Gemeente Sittard-Geleen, (2016)
Beleidsnota Openbare ruimte Sittard-Geleen 2016-2026 Trots op onze tuin!
Gemeente Sittard-Geleen

Gemeente Sittard-Geleen (2018)
Bezuinigingsvoorstel november 2018
Gemeente Sittard-Geleen

Gemeente Sittard-Geleen, (2019)
Reductie areaal spelen, Memo college augustus 2019
Gemeente Sittard-Geleen

Gemeente Sittard-Geleen (2018)
Coalitieakkoord 2018-2022
Website: https://samenduurzaaminsittardgeleen.nl/coalitieakkoord/
Gemeente Sittard-Geleen

Gemeente Maastricht
Concept aanbestedingsleidraad in het kader van de Europese aanbesteding volgens de openbare procedure voor: Levering en installatie van speeltoestellen en valdempende ondergronden
Kenmerk aanbestedende dienst: VIA2020013RvL, 22 oktober 2020
Gemeente Maastricht

Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)
Website: https://www.nvwa.nl/onderwerpen/speeltoestellen)